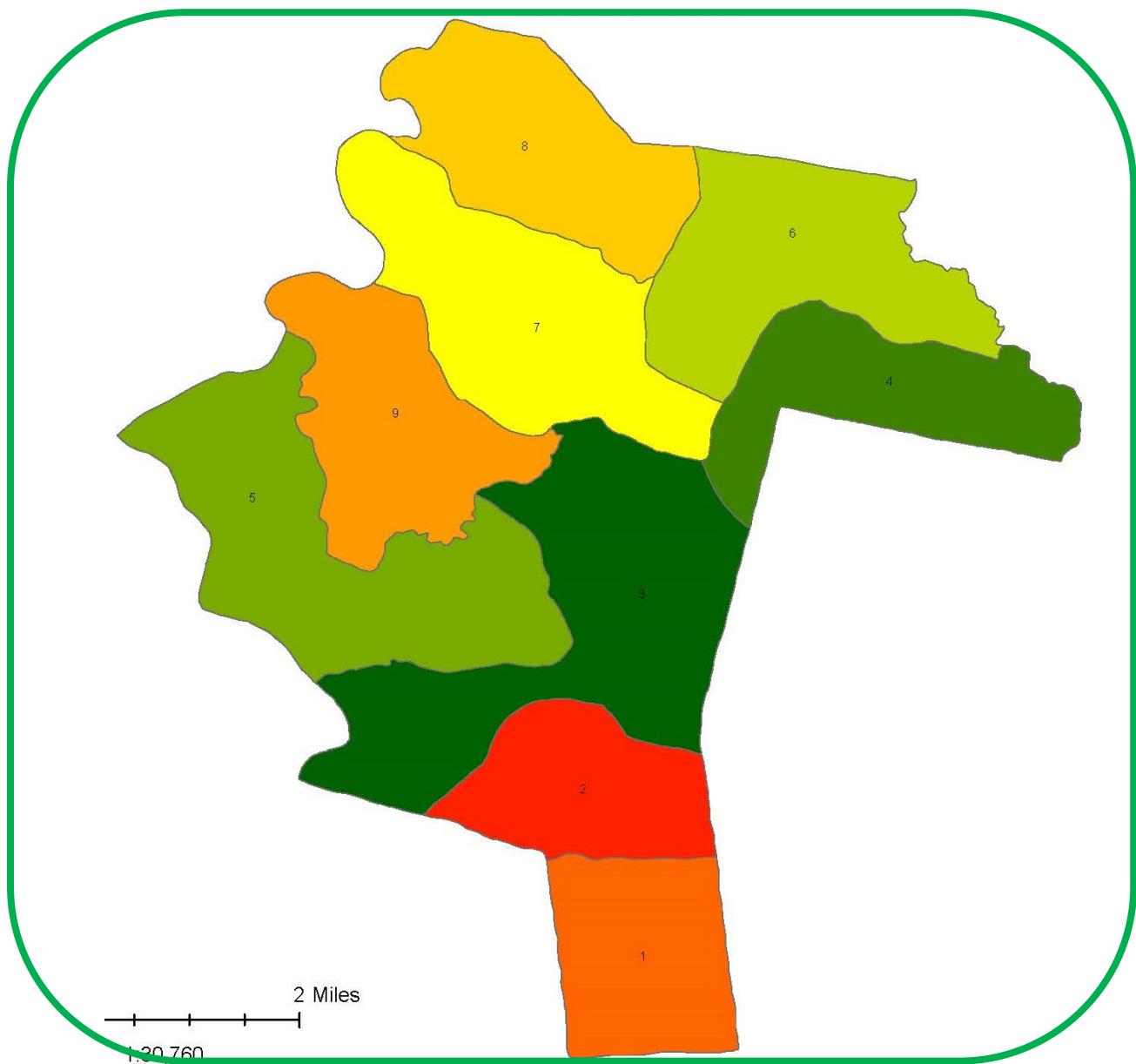

खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना प्रतिवेदन खुरहुरिया गाविस

कपिलबस्तु
जिल्ला

तयार गर्ने :

गाउँ विकास समितिको कार्यालय, खुरहुरिया
तयार गरिएको मिति : २०७२, आषाढ

खुरुहुरिया गाउँ विकास समितिको कार्यालय

पिपरी, कपिलवस्तु

पत्र संख्या:
चलानी नं:

मिति: २०७२।३।३०

विषयः धन्यवाद ज्ञापन ।

गुणस्तरीय खानेपानीको अभावका साथै स्वास्थ्य तथा सरसफाईको कमजोर अवस्था रहेको यस खुरुहुरिया गाविसमा खानेपानी, सरसफाई, स्वास्थ्य र पोषण सम्बन्धि परम्परागत वानी व्यवहारमा परिवर्तन गरी गाविसका जनताको स्वास्थ्यमा सुधार ल्याई गरिव र उपेक्षित परिवारको जीवनस्तरमा वृद्धि गर्न जिल्ला विकास समिति कपिलवस्तु अन्तर्गत रहेको पश्चिम नेपाल ग्रामिण खानेपानी तथा सरसफाई परियोजना, दोस्रो चरणको प्राविधिक सहयोगमा खुरुहुरिया गाविसमा एकीकृत वास कार्यक्रमको अद्यावधिक गारिएको छ। जस अन्तर्गत गाविस भरीका खानेपानी, सरसफाई स्वास्थ्य, पोषण, आयआर्जन तथा वास लाई सहयोग पुग्ने सहयोगी गतिविधि सम्बन्धि आवश्यकताहरूलाई टोल तथा गाविस स्तरमा प्राथमिककरण गरी यस वास योजनामा समावेश गारिएको छ। यी कार्यक्रमहरूलाई आवश्यक स्रोत जुटाई प्राथमिकता बमोजिम क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिने छ। जसको फलस्वरूप स्वच्छ, सफा खानेपानी, स्वास्थ्य र सरसफाईमा सबैको पहुंच र खुल्ला दिसा मुक्त क्षेत्र घोषणा गर्दै स्वास्थ्य र सरसफाईका पूर्ण आनिवानी परिवर्तनको राष्ट्रिय सहश्राव्दी लक्ष्य प्राप्तिको दिशातर्फ गाविस अग्रसर हुने छ।

गाविस का राजनैतिक दलका प्रतिनिधि, स्थानीय अगुवा व्यक्ति तथा उपभोक्ताहरुको प्रत्यक्ष संलग्नतामा तर्जुमा गारिएको यस वास योजना गाविसको महत्वपूर्ण दस्तावेज हो, जसलाई कार्यान्वयन गर्ने ठुलो अर्थिक श्रोतको आवश्यकता रहेको र त्यसको लागि गाविस तथा जिविसको श्रोत मात्र पर्याप्त नभएको कारण विभिन्न राष्ट्रिय र अन्तरराष्ट्रिय सरकारी तथा गैरसरकारी संस्था वा निकायहरु यस वास कार्यक्रम कार्यान्वयनका महत्वपूर्ण सम्भावित साभेदारको रूपमा रहन सक्दछन्। यस वास योजनाले खुरुहुरिया गाविसमा वास सम्बन्धि कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्ने दात संस्थाहरुलाई निकै सहजता प्रदान गर्नेछ।

अन्तमा वास योजना तर्जुमा कार्यमा आफ्नो अमूल्य राय सल्लाह सुझाव प्रदान गर्नुहोने जिल्ला विकास समिति कपिलवस्तु, जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, पश्चिम नेपाल ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई परियोजना, दोस्रो चरण, वास इकाई कपिलवस्तुका कर्मचारीले सहयोग पुऱ्याउनु भएको योगदानको कदर गर्दै प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष स्पमा यस वास योजना तयारी कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने अन्य सबै महानुभावप्रति पनि निरन्तर सहयोगको अपेक्षा सहित हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु।

भलक कुमार श्रेष्ठ
गा.वि.स.सचिव तथा
VWASHCC अध्यक्ष

खण्ड क विषय सूची

१.१ पृष्ठभूमि	९
१.२ उद्देश्य	९
१.३ विधि	१०
१.४ सिमितता	१०

खण्ड २

२.१ गा.वि.स.को परिचय	११
२.२ सामान्य बस्तुस्थिति	११
२.३ अवस्थिति र पहुँच	११
२.४ बडागत तथा जातीय आधारमा तुलनात्मक घरसङ्ख्या	१२
२.५ गा.वि.स.मा उपलब्ध जनशक्तिको तुलनात्मक विवरण	१३
२.६ गा.वि.स.मा विद्यमान सेवामूलक कार्यालयहरु	१४
२.७ खुरुहुरिया गाविसमा खानेपानीको तुलनात्मक अवस्था	१४
२.२.१ वर्तमानमा खानेपानीको अवस्था	१४
२.२.२ खानेपानी स्रोतको वर्गीकरण	१५
२.२.३ खानेपानी स्रोतको सुविधा स्तर निर्धारण	१७
२.२.४ खुरुहुरिया गा.वि.स.मा सञ्चालित खानेपानी योजनाहरूको स्थिति	१८
२.३ स्वास्थ्य र सरसफाईको स्थिति	१९
२.३.१ स्वास्थ्य	१९
२.३.२ सरसफाई	२०
२.३.३ पूर्ण सरसफाईका सूचकहरूको स्थिति	२३
२.३.४ वातावरणिय सरसफाईको अवस्था	२३
२.४ गा.वि.सको वाश योजना कार्यान्वयन तथा संसोधित कार्ययोजना	२५
२.४.१ विभिन्न खानेपानी योजनाहरू	२५
२.४.२ सम्भाव्य लगानीका स्रोतहरू	२५
२.५ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण	२६
२.५.१ जोखिम सम्बन्धमा बिगतको सिकाई पहिचान	२६

२.५.२ भविष्यमा हूनसक्ने जोखिमहरुको प्रकृति विश्लेषण गर्ने, बिपद तथा जोखिम न्यूनीकरण र जलबायू अनुकूलन सम्बन्धी विकल्पहरु	२६
२.५.३ सुभावहरु	२६
२.६ तर्जुमा गरिएका क्रियाकलापहरू	२७
निष्कर्ष तथा भावी कार्यदिशा	२७
३.१ निष्कर्ष	२८
३.२ भावी कार्यदिशा	२८
अनुसूचीहरु	
तालिका सूची	
तालिका शीर्षक	पृष्ठ
१. खुरुहुरिया गा.वि.स.का घरधुरीको जातजातिगत आधारमा वितरण	१२
२. खुरुहुरिया गा.वि.स.मा उपलब्ध दक्ष जनशक्ति	१३
३. खुरुहुरिया गाविसमा खानेपानीको अवस्था	१४
४. खानेपानी स्रोतको वर्गीकरण	१५
५. खानेपानी स्रोतहरूको सुविधा स्तर निर्धारण	१७
६. खुरुहुरिया गा.वि.स.मा सञ्चालित खानेपानी योजनाहरूको स्थिति	१८
७. घरायसी शौचालयको अवस्था	२०
८. संस्थागत शौचालयको अवस्था	२२
९. पूर्ण सरसफाईका सूचकहरूको स्थिति	२३

खण्ड ख

वास योजना अद्यावधिक गरिएका फारमहरु

१. गाविसको समग्र वाश वस्तुस्थिति संकलन फाराम	३०
२. उप स्वास्थ्य चौकी स्तरको तथ्याङ्क	३३
३. घरधुरी तथा जातीय समुदाय सम्बन्धी तथ्याङ्क	३४
४. खानेपानीको उपयोग सम्बन्धी तथ्याङ्क	३५
५. सुविधास्तर निर्धारण फाराम	३७
६. पूर्ण सरसफाइका सूचकहरुको अवस्था सम्बन्धी फाराम	४३
७. विद्यमान खानेपानी योजनाहरुको सूचना सम्बन्ध सारांस	४४
८. निर्माणाधिन खानेपानी योजनाहरुको विस्तृत विवरण फारम	५२
९. प्रकोप तथा जोखीम न्युनीकरण र जलबायू परिवर्तन अनुकूलन	५४
१० गाविस स्तरिय तर्जुमा गरिएका खानेपानी योजनाहरुको सूची	५५
११. गाविस स्तरिय अन्य प्रस्तावित योजनाहरु	५८
१२. माइनट तथा सामाजिक स्रोत नक्सा	६१-६८

संक्षिप्त शब्दहरूको पुरा रूप

वास : खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता

गा.वि.स. : गाउँ विकास समिति

जि.वि.स. : जिल्ला विकास समिति

जि.प्रा.का.: जिल्ला प्राविधिक कार्यालय

VWASHCC: Village Development Committee Water Supply , Hygiene and Sanitation Coordination Committee

WASH: Water Supply, Sanitation and Hygiene

SMC: School Management Committee

IMC: Institutional management Committee

WUSC: Water Users and sanitation Committee

TL: Team Leader

FC: Field Coordinator

HP: Health Promoter

AIMS: Arsenic Information Management System

UNICEF: United Nations International Children Education Forum

BSF: Bio Sand Filter

STW: Sallow Tube Well

DW: Dud Well

KAF: Kanchan Arsenic Filter

HH: House Hold

ODF: Open Defection Free

TBC: Total Behaviour Change

PPB: Parts Per Billion

H&S: Health and Sanitation

DWS: Drinking Water Supply

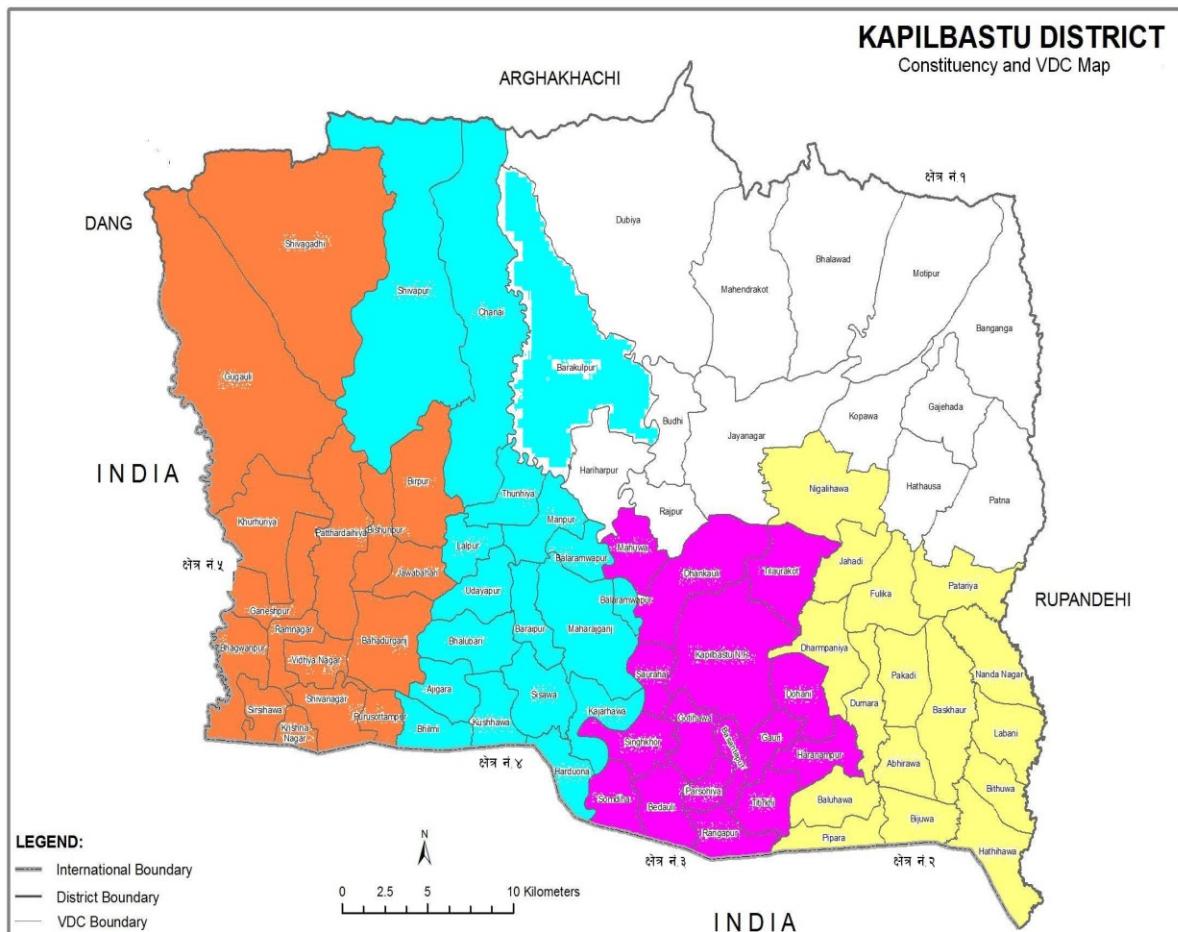
IGA: Income Generating Activities

S-T: Socio- Technical

DDC: District Development Committee

VDC: Village Development Committee

GPS: Geographical Positioning system

खण्ड क

१.१ पृष्ठभूमि

नेपाल सरकारको सन २०१७ सम्मा सबैलाई खानेपानी र सरसफाई सुविधा पुर्याउने लक्ष्य हासिल गर्ने दिशामा सहयोग गर्दै स्थानीय निकायहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकार र फिनल्याण्ड सरकारका बीच पश्चिम नेपालका विभिन्न नौ वटा जिल्लाहरूमा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता कार्यक्रम सञ्चालनको लागि द्विपक्षिय सम्झौता भए वमोजिम पश्चिम नेपाल ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई परियोजना सन २००८ देखि २०१३ अवधिको पहिलो चरण सफलतापूर्वक सम्पन्न गरी सन् २०१३ देखि २०१८ सम्मको अवधिको लागि दोस्रो चरण आरम्भ भएको छ ।

यस सन्दर्भमा समुदायले सहभागितात्मक रूपमा तर्जुमा गरेको योजनाले मात्र समुदायका वास्तविक आवश्यकताको पहिचान गर्न सक्छ र वाशको क्षेत्रमा गरिने बाह्य सहयोग वास्तविक आवश्यकता भएको वर्गमा पर्दछ जसले स्थानीय सरकारको वाश योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने क्षमतालाई विकास गरी सन् २०१७ को नेपाल सरकारको लक्ष्य पुरा गर्न सहयोग गर्दछ भन्ने मान्यतालाई अंगीकार गरी परियोजनाको पहिलो चरणमा विभिन्न ५२ वटा गाविसको गाउँस्तरीय खानेपानी, सरसफाई तथा

स्वच्छता योजना र दुइवटा नगरपालिकाका बडाहरुको वडास्तरीय योजना तर्जुमामा सहयोग गरिएको थियो ।

यस परिप्रेक्ष्यमा वाश योजनामा तर्जुमा भएका क्रियाकलापहरु कार्यान्वयन गर्नको लागि परियोजनाले पहिलो चरणमा पर्याप्त आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गरायो जसको फलस्वरूपः खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छताको क्षेत्रमा उक्त गाविसहरुमा आमूल परिवर्तन भएको छ ।

परियोजनाको दोस्रो चरणको परियोजना दस्तावेजले वास्तविक रूपमा सेवाविहीन, जसले हालसम्म खानेपानी कार्यक्रमको लागि कुनै पनि बाह्य सहयोग प्राप्त गरेका छैनन् त्यस्ता क्षेत्रमा मात्र परियोजनाको सहयोग केन्द्रीत गर्ने निर्देश गरे वमोजिम परियोजनाको सहयोग विस्तारको लागि थप दुर्गम तथा सेवाविहीन गाविसहरु छनौट गरी सोहिं वमोजिमको योजना तर्जुमा गरी सहयोग गर्ने भन्ने उल्लेख भएको छ । यसका साथै परियोजनाको पहिलो चरण सम्पन्न भएका गाविसहरुवाट क्रमशः परियोजनाको सहयोगको बहिर्गमन गर्दै जानको लागि समेत उक्त गाविसहरुको हालको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छताको वस्तुस्थिति अद्यावधिक गर्नु आवश्यक हुन जान्छ ।

यसका साथै परियोजनाको बहिर्गमन पश्चात समेत गाविसले सेवा पुग्न बांकी रहेका क्षेत्रमा अतिरिक्त स्रोतको खोजी गरी वा आफ्नै स्रोत परिचालन गर्न समेत अद्यावधिक वाश योजनाको आवश्यकता पर्ने भएकोले समेत पहिलो चरणमा वाश योजना तर्जुमा भएका सबै गाविसहरुमा वाश योजना अद्यावधिक गर्नु वाञ्छनीय देखिएकोले वाश योजना अद्यावधिक कार्यमा सहजीकरण गर्ने जिल्ला विकास समिति, जिल्ला प्राविधिक कार्यालय जस अन्तर्गतको जिल्ला वाश एकाइ र गाउँ विकास समिति समेतलाई उक्त कार्यको लागि सहयोगी दस्तावेजको रूपमा यो गाउँ विकास समिति स्तरीय खानेपानी तथा सरसफाई योजना अद्यावधिक गर्ने निर्देशिका (VWASH Plan Updating Guidelines) तर्जुमा गरिएको छ ।

१.२ उद्देश्य

गाउँस्तरीय वाश योजना अद्यावधिक कार्यको समग्र उद्देश्य गाउँ विकास समितिलाई स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली, २०५६ को दफा (६५) ले प्रत्येक स्थानीय निकायलाई आफ्नो सिमाक्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने विकास निर्माण कार्य जनमुखी, सहभागितात्मक, प्रभावकारी, सुव्यवस्थित र दीगो प्रतिफल दिने गरी सञ्चालन गर्न आवधिक गाउँ विकास योजना तयार गरी सोही योजना अन्तरगतका आयोजनाहरुलाई प्राथमिकताको आधारमा सञ्चालन गर्न निर्देशित गरे वमोजिम गाविसको वाश आवधिक योजना अद्यावधिक गर्ने कार्यमा क्षमता विकास गर्नु रहेको छ ।

यसका अतिरिक्त यस कार्यका खास उद्देश्यहरु निम्न वमोजिम रहेका छन् ।

- गाउँ विकास समितिको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छताको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण गरी सबैका लागि खानेपानी र सरसफाई सुविधा उपलब्ध गराउन अब आवश्यक पर्ने स्रोतको पहिचान गर्नु,
- गाविस क्षेत्रभित्र सेवाविहीन, सेवा प्राप्त र सुविधा स्तरोन्तती गर्नुपर्ने समुदायको पहिचान गरी प्राथमिकीकरण गर्ने र सोहिं वमोजिम स्रोतको विनियोजन गर्ने,

- गाविसको पूर्ण सरसफाईको रणनीतिक योजना तर्जुमा गर्ने र सोहि वमोजिम कार्यक्रमहरु तय गर्ने,
- जलवायु परिवर्तन वाट वाश क्षेत्रमा पर्न गएका तथा भविष्यमा पर्न सक्ने असरहरुको वारेमा अध्ययन गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरण र जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका क्रियाकलापहरु पहिचान तथा तर्जुमा गर्नु,
- पश्चिम नेपाल ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई परियोजनाको दोस्रो चरणको अवधारणा वमोजिम उक्त गाविसमा परियोजनाको सहयोगको स्तर निर्धारण गरी सोहि वमोजिम कार्ययोजना तयार गर्ने कार्यमा सहयोग गर्नु रहेको छ ।

१.३ समयावधि

गाउँस्तरीय वाश योजना अद्यावधिक कार्यको लागि निम्न वमोजिमको अधिकतम समयअवधि लाग्ने अनुमान गरिएको छ । गाविसको क्षेत्र तथा वस्तीहरुको आधारमा सो भन्दा कम समयमा समेत यो कार्य सम्पन्न हुन सक्छ ।

क्र.सं	क्रियाकलापको नाम	लाग्ने अधिकतम अवधि	कैफियत
१	सहजकर्ताको तालिम तथा विद्यमान वाश योजनाको डेस्क अध्ययन कार्य	५ दिन	जिल्लास्तरमा गरिने
२	गाविसस्तरीय अद्यावधिक कार्यशाला	१ दिन	गाविसस्तरमा गरिने
३	बडास्तरीय कार्यको लागि तयारी	२ दिन	गाविसस्तरमा गरिने
४	बडास्तरीय तथ्यांक अद्यावधिक कार्यशाला	९ दिन	बडास्तरमा गरिने
५	तथ्यांकको प्रारम्भिक विश्लेषण तथा योजना तर्जुमा पूर्व तयारी	६ दिन	गाविसस्तरमा गरिने
६	गाविसस्तरीय योजना तर्जुमा कार्यशाला	२ दिन	गाविसस्तरमा गरिने
७	प्रतिवेदन लेखन	१० दिन	जिल्लास्तरमा गरिने
जम्मा		३५ दिन	

उपरोक्त क्रियकलापहरुमध्ये सहजकर्ताको तालिम र प्रतिवेदन लेखन कार्यको संयोजन तथा व्यवस्थापन जिल्ला विकास समितिले गर्नेछ भने बांकी क्रियकलापहरु सहजकर्ताको सहयोगमा गाउँ विकास समिति/VWASHCC र बडा नागरिक मञ्चले आयोजना गर्नेछन् ।

समग्र अद्यावधिक कार्यको अगुवाईको कार्य गाविसले गर्नेछ जसको लागि गाविसलाई आवश्यक सहयोग गर्न जिल्ला विकास समितिले एकजना सामाजिक र एकजना प्राविधिक कर्मचारी उपलब्ध गराउनेछ ।

१.४ सिमितता

यस खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना, जिल्लाको यस क्षेत्रको विकासको निमित्त पूर्णरूपमा सहयोगी रहेपनि यसका आफ्ना केही सीमितताहरु रहनेछन्:

- अपर्भट आउनसक्ने तत्कालिन आवश्यकताहरुको प्राथमिकिकरण
- पर्याप्त बजेट विनियोजनमा न्यूनता
- प्राथमिक तहको तथ्याङ्को सहज उपलब्धता
- राजनीतिक स्थिरता एवं स्थानीय सरकार तथा सुशासन
- पर्याप्त प्राविधिक तथा प्रशासनिक कर्मचारीको खटनपटन
- दातृ राष्ट्र तथा संघ, संस्थाहरुको सहयोगको सुनिश्चितता एवं निरन्तरता
- राजनीतिज्ञ तथा योजनाकारहरुको दूरदृष्टि

खण्ड २

२.१ गाउँ विकास समितिको परिचयः

नेपालको पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको लुम्बिनी अञ्चलमा अवस्थित कपिलवस्तु जिल्लाको ५७ वटा गा.वि.स. र ५ नगरपालिका मध्ये खुरुहुरिया गा.वि.स. एक हो। जिल्ला सदरमुकाम तौलिहवा बजारबाट करिव ५० किलोमिटर पश्चिम तर्फ अवस्थित छ। यस गा.वि.स.ले जिल्लाको कुल क्षेत्रफल १७३९ वर्ग किलो मीटर मध्ये (२.३५%) बर्ग कि.मी. ओगटेको छ। यो गा.वि.स.को पुर्वमा पत्थरदेइया गा.वि.स., पश्चिममा भारतको सिमाना, दक्षिणमा गाणेशपुर गा.वि.स. तथा उत्तरमा गुगौली गा.वि.स.सगां जोडिएको छ। यस गाविसका अधिकांश जनता कृषिमा नै निर्भर रहेको पाईन्छन्। मध्येशी मुलको बाहुल्यता रहनुको साथै यस गा.वि.स.मा पहाडी मुलका बासिन्दाहरु समेत स्थायी बसोबास गर्दै आएको पाईन्छन्। आर्थिक उपार्जनका लागि ज्याला मजदुरी तथा अधिकांस व्यक्ति बैदेशिक रोजगार तर्फ अग्रसर भएका पाईन्छन्। यहाँको प्रमुख ईन्धनको श्रोत दाउरा र गुइठा नै रहेको छ। प्राकृतिक प्रकोपको रूपमा यस गाविसमा नदी तथा खोलानाला कटानको निकै असर रहेको छ।

यस गाविसको स्वास्थ्य तथा सरसफाईको अवस्था विश्लेषण गर्दा यहाँका बासिन्दाहरुमा स्वास्थ्य तथा सरसफाईको जनचेतनाको स्तर विस्तारै परिवर्तन हुँदै गएको देखिन्छ। “पश्चिम नेपाल ग्रामिण खानेपानी तथा सरसफाई परियोजना” लागु भए पश्चात् विशेषगरी चर्पि निर्माण गरी दिशा पिसाव गर्नुपर्छ भन्नेकुरा समुदायका मानिसहरुमा जनचेतना फैलिई खुल्ला दिशा मुक्त क्षेत्र घोषणा भैसके

तापनि अझै केहि प्रतिशत घरधुरीहरूले खुल्ला ठाउंमा दिशा गर्ने गरेका छन् । आदि बासी जनजाती, तराई जाती, दलित, मुस्लिम तथा ब्राह्मण / क्षेत्रीहरू यस गा.वि.स.को प्रमुख जातजाती हुन् ।

यस गाविसमा खानेपानीको समस्या विगतको भन्दा आज भोली सुरक्षित खानेपानी खान पाएर यस क्षेत्रका वासिन्दाहरु अति खुशी भए तापनि योजनाको दिगो व्यावस्थापनमा सक्रियता भने न्युन देखिएको पाइन्छ ।

२.२ सामान्य वस्तुस्थिति

सामग्र तराईको हावापानी सँग मिल्दो विषम किसिमको हावापानी तथा वातावरण रहेको यस गुगौली गाविसमा समशितोष्ण प्रकारको हावापानी पाईन्छ । गर्मिमा अत्याधिक गर्मि तथा जाडोमा अत्याधिक जाडो हुनु यहाँको वातावरणिय विशेषता रहेको छ । यसेगरी तापकमको मापन हेर्दा गर्मीमा ३९ डिग्री सेन्टिग्रेड देखि ४४ डिग्री सेन्टिग्रेडसम्म तथा ठण्डीमा १ डिग्री सेन्टिग्रेडसम्म रहन्छ । अधिकांश भाग समथर भुभाग भएको गर्मि याममा दिउँसोको समयमा घुलो सहितको तातो हावा बहन्छ भने जाडो याममा सितलहर चल्ने गर्दछ ।

२.३ अवस्थिति तथा पहुंच

खुरुहुरिया गा.वि.स.कालोपत्रे सडकले नछोएको कपिलबस्तु जिल्लाको पश्चिमतर्फ रहेको गा.वि.स.हो । यो गा.वि.स. जिल्लाको आर टी ओ रोडमा अवस्थिति छ । सदरमुकाम तौलिहवा देखी लगभग ५० कि.मि. पश्चिम तर्फ पर्दछ । जिल्ला सदरमुकाम देखी यस गा.वि.स.मा जान तौलिहवाबाट उत्तर गोरुसिंगे हुदै पश्चिमतिर तिर गएर चन्द्रौटाबाट पश्चिम दक्षिण तिर जानु पर्ने हुन्छ । अर्को बाटो तौलिहवाबाट पश्चिम तिर हुलाकी मार्ग हुदै बहादुरगांज देखि जवाभारीरुद्रपुर बाट पश्चिम हुदै यस गा.वि.स.मा जान सकिन्छ । गा.वि.स. भरी सहज पुग्न सकिने कच्चि सडक संजाल भएता पनि यहाँ सहज यातायात को व्यवस्था छैन । यस गा.वि.स.का मानिसहरु किनमेलका लागी कृष्णनगर र चन्द्रौटा जाने गर्दछन् । यस गा.वि.स.मा १ स्वास्थ्य चौकी, २ नि.मा.वि., ३ प्रा.वि., २ मदरसा, २ निजि बो. विदालय, १ प्रहरीचौकी रहेकाछन् ।

वडा स्तरीय जातियताको आधारमा बर्गीकरण

वडागत तथा जातीय आधारमा तुलनात्मक घरसंख्या यस गा.वि.स.को घरधुरीको वडागत तथा जातजातिगत आधारमा गरिएको वर्गीकरण निम्न तालिकामा देखाइएको छ :

वडा स्तरीय जातियताको आधारमा बर्गीकरण

तालिका १

वडा नं.	टोलको नाम	विद्यमान वास योजना बमोजिमको घर सख्या							हालको घर सख्या						
		दल	आ. / ज	धार्मिक अल्पसंख्यक	पिछडा तराई बाटा	अस्त	जम्मा	दल	आ. / ज	धार्मिक अल्पसंख्यक	पिछडा तराई बाटा	अस्त	जम्मा		
१	जोगिनिया, सिसवा महादेव	३०	३६	४६	-	५८	१७०	३५	-	४७	१०२	१	१८५		
२	बघमरी, बघमरवा मनोहरापुर	३९	४२	४	-	४५	१३०	४५	-	४	४२	४५	१३६		
३	पिपरी, बनगाइ, ठकुरापुर	४७	१४	३१	-	१०	१०२	५०	११	३५	२२	१	११९		
४	खुरुहुरिया, खडैचा, बगाहा	२७	५४	१७	-	७१	१६९	४०	२१	१९	१२३	९	२१२		
५	देबीपुर, कटुवा कटनिया, नौरंगिया	२८	४५	३३	-	५९	१६५	३८	३८	४०	६५	११	१९२		
६	प्रेमनगर, फरेना, फरेनी	३७	३८	१५	-	८३	१७३	४६	१८	२१	७२	४२	१९९		
७	थानखजहनी, छुटपाटी	३३	५२	९	-	४१	१३५	४६	४४	१५	५९	१४	१७८		
८	बद्धौर उज्जलपुर	२१	५९	६	-	४४	१३०	३०	६०	६	२९	२५	१५०		
९	डालपुर	२६	३९	५	-	३९	१०९	२५	१५	११	६२	२२	१३५		
	जम्मा	२८८	३७९	१६६		२९७	१२८३	३५५	२०७	१९८	५७६	१७०	१५०६		

माथिको तालिकामा देखाइए जस्तै यस गा.वि.स. का कुल १५०६ घरधुरीमध्ये ३८.२४ प्रतिशत अर्थात् ५७६ घरधुरी तराई पिछडा समूहमा पर्ने जातजातिका छन् जसमा कुर्मी, अहिर यादव, ठाकुर, बरई गुप्ता केवट आदि पर्दछन् । यसैगरि ११.२८ प्रतिशत अर्थात् १७० घरधुरी अन्य जातजातिका छन् जसमा बाहुन, ठकुरी, क्षेत्री छन् भने २३.५७ प्रतिशत अर्थात् ३५५ घरधुरी, दलितका छन् । यस प्रकार

जातजातिगत आधारमा यस गा.वि.स.मा करीब १५ प्रतिशत पहाडेमुलका जातजातिकको बसोबास छ ।

२.१.७ गा.वि.स.मा उपलब्ध जनशक्तिको तुलनात्मक विवरण

खुरुहुरिया गा.वि.स.जिल्लाको दुर्गम तथा पछाडि पारिएको क्षेत्र भएका कारणले पर्याप्त जनशक्ति नभएको गाविस हो । यस गा.वि.स.मा उपलब्ध जनशक्तिको तुलनात्मक विवरणलाई तलको तालिकामा उल्लेख गरीएको छ

तालिका २

खुरुहुरिया गा.वि.स.मा उपलब्ध दक्ष जनशक्ति

वडा नं.	सामाजिक परिचालक		महिलास्य सेविका		स्वास्थ्यका कर्मचारी		मातृशिशु कार्यकर्ता		सिलाइकटाइ		सुडेनी		पल्बर		डकर्मी			
	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	जम्मा	
१	०	०	२				१								१		१३	१७
२			२														४	६
३			२						३	३				२			२१	३१
४			१											२		५		८
५			१											१		५		७
६	१		१		२	२	२		२	५	१	१	३			६	२४	
७			३											१		७	११	
८			१										०			४	५	
९			१										१०			७	१८	
जम्मा	१		१४		२	२	२		५	८	१	१	२०			७२	१२७	

माथिका तालिकाका अनुसार यस गा.वि.स.मा समाजपरिचालिका १ जना, पलम्बर २० जना, डकर्मी/मिस्त्री सम्बन्धी ज्ञान भएका ७२ जना, , महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविका १४ जना, मातृशिशु कार्यकर्ता २ सुडेनी १जना सिलाइकटाइमा ५महिला ८ पुरुष अन्य सीपमा महिलाहरुको दक्षता सुन्य प्राय नै छ । गा.वि.स.मा स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्ने कर्मचारी ४ जना गरी जम्मा १२७ जना दक्ष जनशक्ति रहेका छन् । यद्यपी यो जनशक्ति आधुनिक प्रविधिमा आधारित भन्दा पनि

परम्परा देखिनै सिकिंद्रै आएको सीपलाई स्तरिकरण गर्ने क्रममा पाईएको सुचनाको आधारमा तयार गरिएको हो ।

२.१.८ गा.वि.स.मा विद्यमान सेवामूलक कार्यालयहरू

यस गा.वि.स.भित्र १ वटा उपस्वास्थ्य चौकी, १ वटा बचत तथा ऋण सहकारी, शस्त्र बेश कैम्प १, साभेदारी बन १, इलाका प्रहरी कार्यालय र रेन्ज पोष्ट समेत रहेको छ, भने यस गा.वि.समा प्रसिद्ध समयमाई को ठूलो मन्दिर पनि रहेको छ ।

२.२ खुरुहुरिया गाविसमा खानेपानीको तुलनात्मक अवस्था

वि.स. २०६७ मा तयार पारिएको यस गा.वि.स.को वास योजना अनुसार खुरुहुरिया गा.वि.स.मा विभिन्न स्रोतहरूबाट पानी खाने जनसंख्या ९९.२६ प्रतिशत असुरक्षित हेण्डपम्प, कुवा इनारबाट, नदी(खोला) बाट .७६ प्रतिशत जनसखं या रहेको थियो । गा.वि.स. तहमा हेर्दा १२८३ घरधुरीले पिउने पानी असुरक्षित रहेको थियो र ४ घरधुरीले पिउने पानी अत्याधिक फोहोर एंव असुरक्षित रहेको थियो ।

२.२.१ वर्तमानमा खानेपानीको अवस्था

वास योजना कार्यान्वयन पश्चात खुरुहुरिया गाविसमा अवस्थित घरधुरीहरूमा हाल उपलब्ध खानेपानीको अवस्थालाई निम्न तालिकामा देखाइएको छ :

तालिका ३

खुरुहुरिया गाविसमा खानेपानीको अवस्था

वडा नं.	टोलको नाम	योजनाको नाम	विद्यमान वाश योजना वर्मोजिमको घरसंख्या					हालको घरसंख्या				
			दयुववेल	इनार	ओभर हेड द्यांक	अन्य स्रोत	जम्मा	दयुववेल	इनार	ओभर हेड द्यांक	अन्य स्रोत	जम्मा
१	जोगिनिया, सिसवा महादेव	जोगिनिया खा.पा.योजना	४३	-	-	-	१७०	३५	-	-	१५०	१८५
२	बघमरी, बघमरवा मनोहरापुर	परवानीदास खा.पा योजना	६२	-	-	-	१३०	४०	-	-	९६	१३६
३	पिपरी, बनगाइ, ठकुरापुर	समयमाई, पशुपतिनाथ, ठकुरापुर खा.पा यो.	३४	-	-	-	१०२	१०२	-	-	९७	११९
४	खुरुहुरिया, खडैचा, बगाहा	नवदुर्गा, जुटपनिया खा.पा.यो.	८३	-	-	-	१६९	१२८	-	२६	५८	२१२
५	देवीपुर, कटुवा कटनिया, नौरंगिया	संगम खा.पा योजना, गंगासागर खा.पा यो.	३५	-	-	१	१६५	१६५	-	-	२७	१९२
६	प्रेमनगर, फरेना, फरेनी	मनकामना OHT खा.पा.यो.	५९	-	-	-	१७३	-	-	१०७	९२	१९९

७	थानखजहनी, छुटपाटी	थान खजहनीडिहवा, शिवशक्ति खा.पा.यो.	४१	-	-	१	१३५	१४१	-		३७	१७८
८	बद्दौर उज्जलपुर	बद्दौर खा.पा.यो.	४७	-	-	१	१३०	१३०		-	२०	१५०
९	डालपुर	डालपुर खा.पा.योजना	६१	-	-	१	१०९	१०९		-	२६	१३५
	जम्मा		४६३	-	-	४	१२८३	८५०		१३३	५२३	१५०६

माथिको तालिकामा देखाइए जस्तै यस गा.वि.स.का अधिकतम ६३ प्रतिशत अर्थात् ९८३ घरधुरीमा खानेपानी सुधिवा उपलब्ध छ भने ३३.५२ प्रतिशत अर्थात् ५२३ घरधुरीमा उपलब्ध सुविधाको स्तरोन्नति गर्नुपर्ने देखिन्छ । तालिकाले समेटेको सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण कुरा के हो भने अझै पनि खुरुहुरियाका ४ प्रतिशत अर्थात् ६२ घरधुरीमा सो सुविधा पुग्नै सकेको छैन ।

यस प्रकार खानेपानी सुविधा वि.स. २०६७ मा यस गा.वि.स.को वास योजना तयार पार्दाको समयको भन्दा सुधारिएको देख्न सकिन्छ, र त्यसैले खानेपानी सुविधा नै नपुगेका घरधुरीमा सो सुविधा पुऱ्याउने र उपलब्ध सुविधाको स्तरोन्नति गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता क्रममा राखी प्रभावकारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने आवश्यक देखिन्छ ।

२.२.२ खानेपानी स्रोतको वर्गीकरण

वि.स. २०६७ मा तयार पारिएको यस गा.वि.स.को वास योजना अनुसार खुरुहुरिया गा.वि.स.मा ४६३ घरधुरीले हेण्डपम्प कुवाबाट पानी खाने गरेका थिए भने खोलाबाट पानी खाने ४ घर, रहेका थिए तलको तालिकामा यस गा.वि.स.का विभिन्न वडाका घरधुरीले हाल उपयोग गरिरहेका खानेपानीका स्रोतहरूको वर्गीकरण देखाइएको छ :

तालिका ४

व डा नं.	टोलको नाम	विद्यमान वास योजना बमोजिमको घर संख्या							हालको घर संख्या						
		टयुबे ल	कु वा	ओघर हेड टयाकी	खोल । खोल सी	वर्षात को पानी	अन्य	जम्मा	टयुबे ल	कु वा	ओभर हेड टयाकी	खोल । खोल सी	वर्षात को पानी	अन्य	जम्मा
१	जोगिनिया, सिसवा महादेव							३५		-				१५ ०	१८ ५

२	बघमरी, बघमरवा मनोहरापुर						४०		-			९६	१३६
३	पिपरी, बन गाइ, ठकुरापुर						१० २		-			१७	११९
४	खुरुहुरिया, खडैचा, बग हा						१२ ८		२६			५८	२१२
५	देबीपुर, कटु वा कटनिया , नौरंगिया						१६ ५		-			२७	१९२
६	प्रेमनगर, फरेना, फरे ती						-		१०७			९२	१९९
७	थानखजहन ी, छुटपाटी						१४ १					३७	१७ ८
८	बद्धौर उज्जलपुर						१३०		-			२०	१५०
९	डालपुर						१० ९		-			२६	१३५
							८५ ०		१३३			५२ ३	१५६ ०

माथिको तालिकामा देखाइए भै यस गा.वि.स. का अधिकतम अर्थात् ८५० घरधुरीमा टयुबेल ,१३३ घरधुरीमा ओभरहेड धारा खानेपानीको मूल स्रोतको रूपमा रहेको छ । यसमा स्तरोन्तति गर्नुपर्ने र नपर्ने दुवै खालका धाराहरू रहेका छन् । यसका अलावा ५२३ घरधुरीको खानेपानीको स्रोत न सुधारिएको हेण्डपम्प भएको पाइयो । उल्लेख्य कुरा के छ भने ५२३ घरधुरीका व्याकीहरू कति गहिराइको,बढी आइरनयुक्त पानी खाने गरेका छन् । यी कमजोर स्रोतरूपको सुधार र उचित व्यवस्थापन गर्नुपर्ने अहिलेको प्रमुख आवश्यकता हो

२.२.३ खानेपानी स्रोतको सुविधा स्तर निर्धारण

यस गा.वि.स. मा उपलब्ध खानेपानीको अवस्था र स्रोतहरूको प्रकृतिको व्याख्या माथि नै गरिसकिएको छ । कूवा, हैण्डपम्प र खोला यो गा.वि.स.का बासिन्दाका लागि खानेपानीका प्रमुख स्रोत हुन । अबका

व ड ा न .	टोलको नाम	सुविधा प्राप्त गरेका जम्मा घरधुरी	स्रोतको किसिम	हालको अवस्था				
				गुणस्तर	समय	परिमाण	विश्वसनीयता	सुविधा स्तर
१	जोगिनिया, सिसवा महादेव	३५	टयुबेल	१	१	१	२	३
२	बघमरी, बघमरवा मनोहरापुर	४०	टयुकेल	१	१	१	२	३
३	पिपरी ,बनगाइ, ठकुरापुर	१०२	टयुकेल	१	१	१	१	१
४	खुरुखुरिया, खडैचा, बगाहा	१५४	टयुकेल	१	१	१	१	१
५	देबीपुर, कट्टवा कटनिया ,नौरगिया	१६५	टयुकेल	१	१	१	१	१
६	प्रेमनगर, फरेना, फरेन्न	१०७	टयुकेल	१	१	१	१	१
७	थान खजहनी, छुटपाटी	१४१	टयुकेल	१	१	१	२	३
८	बद्दौर उज्जलपुर	१३०	टयुकेल	१	१	१	२	३
९	डालपुर	१०९	टयुकेल	१	१	१	१	१

क्रममा यस गा.वि.स. का विभिन्न टोल र बस्तीहरूमा उपलब्ध ती खानेपानीका स्रोतहरूको सुविधास्तर निर्धारण निम्न तालिकामा देखाइएको छ :

तालिका ५

माथिको तालिकामा देखाइए अनुसार यस गा.वि.स. को वडा नं. १,२,७ र ८ का बाहेक अरु सम्पूर्ण टोलहरूमा उपलब्ध खानेपानीको स्रोतको सुविधा स्तर राम्रो रहेको देखिन्छ । वडा नं. ३, ४,५,६ र ९ का सबै टोलहरूमा उपलब्ध खानेपानीका स्रोतको स्तर औसत रहेको देखिन्छ ।

वडा नं. ६ प्रेमनगर मनकामना खानेपानीको स्रोतको सुविधा स्तर एकदमै राम्रो रहेको छ भने बाँकी टोलहरूको खानेपानीको स्रोतको सुविधा स्तर औसत हिसाबको नराम्रो छ । वडा नं. ८ का बद्दौर उज्जलपुर को खानेपानीको स्रोतको सुविधा स्तर राम्रो रहेको तर खानेपानीको स्रोतको सुविधा स्तर औसत हिसाबको नराम्रो छ, किन भने गर्मीयाममा सुकने गरेको छ यसप्रकार खानेपानीको स्रोतको सुविधा स्तर नराम्रो र औसत हिसाबको टोलहरूलाई मुख्य प्राथमिकतामा राखी सुविधा स्तर बढाउने योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने तात्कालीक आवश्यकता देखिन्छ ।

२.२.४ खुरुहरिया गा.वि.स.मा सञ्चालित खानेपानी योजनाहरूको स्थिति

यस खुरुहरिया गा.वि.स. मा खास गरि पश्चिम नेपाल ग्रामिण खानेपानी तथा सरसफाई परियोजना द्वारा एंव विभिन्न निकाय र संस्थाहरूद्वारा निर्माण सम्पन्न गरिएका विभिन्न खानेपानी योजनाहरू सञ्चालित छन् । यी मध्ये कुनै धेरै पुराना र कुनै नयाँ पनि छन् । तलको तालिकामा यस गा.वि.स. मा सञ्चालित ती खानेपानी योजनाहरूको वर्तमानमा विद्यमान स्थिति देखाइएको छ ।

तालिका ६

खुरुहरिया गा.वि.स.मा सञ्चालित खानेपानी योजनाहरूको स्थिति

क्र.स	योजनाको नाम	हाल प्रयोगमा रहेका श्रोतहरू	योजनाको प्रकार	वडा नं	जम्मा लाभान्वित घर धूरीहरू	लाभान्वित टोलहरूको नाम	योजनाको भौतिक अवस्था
१	जोगिनिया खापा योजना		टयुबेल	१	३५	जोगिनिया	राम्रो
२	समयमाई खापा योजना		टयुबेल	३	५९	पिपरी	राम्रो
३	पशुपतिनाथ खापा योजना		टयुबेल	३	३०	बनगाइ	राम्रो
४	ठकुरापुर खापा		टयुबेल	३	३३	ठकुरापुर	राम्रो
५	संगम,गंगासागर खापा योजना		टयुबेल	५	१६५	कटुवा,कटनिया,नौरागिया	राम्रो
६	परवानीदास खापा योजना		टयुबेल	२	४०	बघमरी	राम्रो

७	नवदुर्गा खा पा योजना	टयुबेल	४	८०	खुरुहुरिया	राम्रो
८	मनकामना खा पा योजना	OH T	६, ४	१३३	प्रेमनगर, खडैचा	नराम्रो
९	जुटपनिया खा पा योजना	टयुबेल	४	३५	जुटपनिया	राम्रो
१०	शिवशक्ति छुटपाटी खा पा योजना	टयुबेल	७	४६	छुटपाटी	राम्रो
११	थानखजहनी खा पा योजना	टयुबेल	७	४०	थानखजहनी	राम्रो
१२	डिहवा खा पा योजना	टयुबेल	७	५५	डिहवा	राम्रो
१३	बद्धौर खा पा योजना	टयुबेल	६	१३०	बद्धौर उज्जलपुर, सेमरी	राम्रो
१४	डालपुर खा पा योजना	टयुबेल	९	१०९	डालपुर नया पुरानो	राम्रो
१५	जम्मा			९९०		
१६						
१७						

माथिको तालिकामा देखाइएजस्तै यस गा.वि.स.मा सञ्चालित कुल १४ वटा खानेपानी योजनाहरू मध्ये बहुसंख्यक याने १३ वटाको स्थिति राम्रो रहेको देखिन आएको छ, भने वडा नं. ६ मा रहेको मनकामना खानेपानी आयोजना को स्थिति नराम्रो छ। यी योजनामा पाइपलाइन र बोरिङ्गमा सुधार गर्नुपर्ने तत्कालीक आवश्यकता छ। बाँकीका सन्तोषजनक र राम्रो स्थितिका आयोजनाहरूमा प्लेटफार्मसुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ। यिनै कार्यहरूलाई प्राथमिकता क्रममा राखी अबका योजनामा छनोट गर्नुपर्ने आवश्यकता छ।

२.३ स्वास्थ्य र सरसफाईको स्थिति

मानिसहरुको अवस्थामा सरसफाईले प्रभाव पारेको हुन्छ। सामान्य रोग लागेको खण्डमा मानिसहरु त्यसलाई वेवस्ता गरी जटील भएपछी मात्र उपचारको खोजि गर्दछन् जसले गर्दा एकातिर स्वास्थ्यमा नकारात्मक प्रभाव परिरहेको छ भने अर्कोतिर समय र पैसाको समेत बढी खर्च भएको छ। रोग लागेपछि उपचार गर्नुभन्दा पहिले नै त्यसको रोकथाम गर्नु महत्वपूर्ण हुन्छ भन्ने सचेतनाको अभाव समुदायमा देखिन्छ। नजिकमा अस्पताल नभएको र गा.वि.स.मा एउटा उप-स्वास्थ्य चौकि भएतापनि त्यसले पर्याप्त सेवा प्रदान गर्न सकेको अवस्था नभएकोले वर्षायाममा महामारी फैलन सक्ने प्रशस्त सम्भावना रहेको छ। गा.वि.स.मा एम्बुलेन्सको सेवा उपलब्ध नभएकोले सर्पदंश तथा अन्य आपतकालिन उपचारका लागि तुरन्त अस्पताल पुऱ्याउन असम्भव अवस्था देखिन्छ।

२.३.१ स्वास्थ्य

स्वास्थ्य सुविधाका हिसाबले गा.वि.स.भरीमा १ वटा उपस्वास्थ्य चौकी, ४ वटा मेडिकल रहेका छन् भने २ जना अ.हे.व, १ जना मातृ सिसु कार्यकर्ता र ग्रामीण स्वास्थ्य कार्यकताहरुले स्वास्थ्य सम्बन्ध सेवा प्रदान गरिरहेका छन् । स्वास्थ्यको सवालमा खासगरी बाल पोषण र भाडापखाला उपचारको चर्चा यहाँ गरिएको छ ।

क) बाल पोषण

उपस्वास्थ्य चौकीले दिएको तथ्याङ्क अनुसार आ.ब. २०७१।७२ मा तौल मापन गरिएका कुल ४१३ जना मध्ये ३८९ जना पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूमा तौल सामान्य रहेको पाइयो तर २४ जना पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूमा तौल न्युन देखिया । ती बालबालिकामा कुपोषणको समस्या रहेको देखियो ।

ख) भाडापखाला उपचार

उप स्वस्थ्य चौकीले दिएको तथ्याङ्क अनुसार उक्त आ.ब. २०७१।७२ मा जम्मा १०९० बालबालिकाको भाडापखाला सम्बन्धी उपचार गरिएको थियो । यी मध्ये १५१ जनामा सामान्य जलवियोजनको समस्या देखिएको थियो र २९ जनामा धेरै जलवियोजनको समस्या देखिएको थियो भने ९४४ जनामा जलवियोजनको समस्या थिएन । यी मध्ये ९४४ जनाको उपचार उपस्वास्थ्य चौकीमा गरिएको थियो । त्यस्तै कुल ९० बालबालिकाको उपचार ग्रा.स्व.का.बाट गरिएको थियो भने कुल २५ बालबालिकाको उपचार मातृशिशु कार्यकर्ताबाट गरिएको थियो ।

२.३.२ सरसफाई

हाम्रो देशका अधिकांश गा.वि.स.हरूमा विद्यमान घरायसी र वातावरणीय सरसफाई एक चुनौतीको रूपमा रहेको कुरा हामीबाट छिपेको छैन । यसरी घरायसी र वातावरणीय सरसफाई कायम गर्न शौचालयको भूमिका महत्त्वपूर्ण हुने गर्दछ । यस गा.वि.स. मा घरायसी र संस्थागत शौचालयको अद्यावधिक स्थिति अबको खण्डमा व्याख्या गरिएको छ ।

अ) घरायसी शौचालय

घरायसी सरसफाईको सवालमा शौचालयको भूमिका सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण हुने गर्दछ । हाम्रो देशको सन्दर्भमा विगतमा उचित र व्यवस्थित शौचालयको अभावमा भाडा पखाला लगायतका महामारीहरूको संक्रमणले धेरै बालबालिकाले अकालमा ज्यान गुमाएको तथ्य हामीबाट छिपेको

छैन । व्यवस्थित शौचालय घरको सान र परिवारका सदस्यको स्वास्थ्यको कडीको रूपमा रहेको हुन्छ । यस खुरुहुरिया गा.वि.स.का कुल १५०६ घरधुरीमा उपलब्ध शौचलायको प्रकृतिलाई निम्न तालिकामा देखाइएको छ :

तालिका ७

घरायसी शौचालयको अवस्था

बडा नं.	टोलको नाम	विद्यमान वाश योजना वमोनिमका घरसंख्या				हालको अवस्था			
		पक्की शौचालय भएका	कच्ची शौचालय नभएका	जम्मा घरसंख्या	पक्की शौचालय भएका	कच्ची शौचालय नभएका	जम्मा घरसंख्या		
१	जोगिनिया, सिस्वा महादेव	२	-	१६८	१७०	१२	-	१७३	१८५
२	बघमरवा, बघमरी, मनोहरापुर	८	-	१२२	१३०	९	-	१२७	१३६
३	पिपरी, बनगाइ ,ठकुरापुर	३	-	९९	१०२	२५	-	९४	११९
४	खुरुहुरिया, खडैचा, बगाहा	१०	-	१५९	१६९	६६	-	१४६	२१२
५	देवीपुर, कटुवा कट्टिया ,तौरंगिया	७	-	१५८	१६५	४३	-	१४९	१९२
६	प्रेमनगर, फरेना, फरेनी	३६	-	१३७	१७३	११७	-	८२	१९९
७	थानखजहनी, छुटपाटी	०	-	१३५	१३५	५३	-	१२५	१७८
८	बद्दौर उज्जलपुर	१५	-	११५	१३०	३९	-	१११	१५०
९	डालपुर	१	-	१०८	१०९	३२	-	१०३	१३५
	जम्मा	८२	-	१२०१	१२८३	३९६	-	१११०	१५०६

माथिको तालिकामा देखाइए अनुसार यस गा.वि.स.का ३९४ (२६.१६ प्रतिशत) घरधुरीमा पक्की शौचालय उपलब्ध छ, भने १११० (७३.८४) घरहरूमा कच्ची शौचलाय रहेको छ । कच्ची शौचलाय पक्की शौचलायमा परिणत हुने कम जारी नै रहेको छ । त्यसैले कच्ची शौचाचलयको स्तरोन्नति सरसफाईको दृष्टिकोणबाट यस गा.वि.स.को अहिलेको आवश्यकता रहेको देखिन्छ ।

आ) संस्थागत शौचालय

खुरुहुरिया गा.वि.स.मा वास कार्यक्रम लागुहुनु पूर्व कतिपय विद्यालय तथा सरकारी कार्यालयहरुमा चर्पी निर्माण नै भएका थिएनन् भने चर्पी निर्माण भएका कतिपय संस्थाहरुमा पनि जिर्ण तथा प्रयोग विहिन अवस्थामा रहेका थिए । वि.स. २०६७ मा तयार पारिएको यस गा.वि.स.को वास योजनामा यस गा.वि.स.मा विभिन्न खुरुहुरिया गा.वि.स. मा दुईवटा मदरसा,४ वटा प्राथमिक विद्यालय र एक वटा निम्न माध्यमिक विद्यालय, तथा एक-एक गा.वि.स. भवन, उप-स्वास्थ्य चौकि, प्रहरी चौकि र शशत्रको बेस क्याम्प रहेका छन् । सबै विद्यालयहरुमा छात्र-छात्राका लागि अलग-अलग शौचालय रहेको भएतापनि पानीको अभावले गर्दा सरसफाईको अवस्था निम्नस्तरको रहेको छ । यसैगरी दुबै मदरसाहरुमा पनि शौचालय व पिसाव घर केहि पनि रहेको छैन । गा.वि.स. भवन, उप-स्वास्थ्य चौकि, सबै कार्यालयको लागि एकमात्र चर्पि रहेको छ । धेरै मानिसहरु लगातार आईरहने कार्यालय भएकोले चर्पिको असुविधाको सहज महशुस गर्न सकिन्छ । उल्लेखित बाकी कुनैपनि संस्थाहरुमा चर्पि तथा पानीको सुविधा नभएकोले संस्थाहरुको वास अवस्था त्यती राम्रो नरहेको प्रष्ट हुन्छ । कुनैपनि संस्थाहरुमा ठोस फोहर विसर्जनका लागि कन्टेनरको व्यवस्था रहेको छैन् तर प्रायःले फोहोर खाडलमा जम्मा गरी जलाउने गरेको पाईएको छ । दिसालाई सुरक्षित तवरले लुकाउने गरि तयार गरिएका खाले चर्पीहरुलाई बर्षातको समयमा टिकाउन गाहो हुने भएकाले यस्ता चर्पीहरुलाई विस्थित गर्न रिङ तथा प्यान सिट लगाई सुरक्षित शौचालय बनाउन आवश्यक देखिन्छ ।

हाल यस गा.वि.स.का विभिन्न संस्था र विद्यालयहरुमा रहेको शौचलायको अवस्था निम्नानुसार छ

:

तालिका ८

क्र.सं	विद्यालय वा संस्थाको नाम	विद्यमान वाश योजना वमोजिमको संख्या				हालको अवस्था (संख्या)				अपांग मैत्री
		शौचालय भएको	प्रयोगमा रहेको	पानीको सुविधा भएको	लैंगीक मैत्री भएको	शौचालय भएको	प्रयोगमा रहेको	पानीको सुविधा भएको	लैंगीक मैत्री भएको	
१	जोगिनिया मदरसा १	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	-
२	गा.बि.स.भवन	✓	✓		✓	✓	✓	-	✓	-
३	उपस्वा.चौकी	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	-
४	पिपरी मदरसा ३	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	-
५	बघमरवा प्रा.बि.२	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓
६	रामशरण नि.मा.बि.४	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
७	जनजागृति नि. मा. बि.	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	-
८	हरिबोध प्रा.बि.६	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
९	शिव प्रा.बि.९	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-
१०	सशस्त्र बेश क्याम्प	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-
११	ईलाका प्रहरी कार्यालय १	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	-
१२	अस्थायी प्रहरी पोष्ट	✓	✓	✓	-	✓	✓	-		-
१३	रेनज पोष्ट	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	-
१४	आर्मी क्याम्प	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	-
१५	प्रहरी चौकी ३	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-
१६	न्युलिटिल फलावर ई.बॉ	-	-	-	-			-	-	-
१७	नेपाल भिजन ई.बो.स्कुल	-	-	-	-	✓	✓	✓	✓	-
१८	साभेदारी बन उ.समिति	-	-	-	-	✓	✓			-

२.३.३ पूर्ण सरसफाईका सूचकहरूको स्थिति

सबै घरपरिवारले चर्पीको नियमित प्रयोग गर्ने, महत्वपूर्ण अवस्थामा सावुन पानीले हात धुने, घरायसी तहमा पिउने पानी शुद्धिकरण गरी पिउने, व्यक्तिगत सरसफाई कायम गर्ने, घरभित्र तथा बाहिरका ठेस फोहर मैला खाडलमा फाल्ने, खेर गएको पानीको उचित व्यवस्थापन गर्ने, भांडा सुकाउने चांग भएका र धंवा रहित चुल्हो भएका (गोवर ग्यांस, प्राकृतिक ग्यांस वा अन्य समेत) लाई पूर्ण सरसफाईका सूचकहरूको रूपमा परिभाषित गर्ने गरिन्छ । खुरहुरिया गा.वि.स.का कुल १५०६ घरधुरीमा व्यवहारमा रहेको पूर्ण सरसफाईका विभिन्न सूचकहरूको स्थिति निम्न तालिकामा देखाइएको छ :

तालिका ९

पूर्ण सरसफाईका सूचकहरूको स्थिति

बडा नं.	टोलको नाम	घरसंख्या								
		सबै घरपरिवारले चर्पीको नियमित प्रयोग गर्ने	महत्वपूर्ण अवस्थामा सावुन पानीले हात धुने	घरायसी तहमा पिउने पानी शुद्धिकरण गरी पिउने	व्यक्तिगत सरसफाई कायम गर्ने	घरभित्र तथा बाहिरका ठेस फोहर मैला खाडलमा फाल्ने	खेर गएको पानीको उचित व्यवस्थापन गर्ने	भांडा सुकाउने चांग भएका	धंवा रहित चुल्हो भएका (गोवर ग्यांस, प्राकृतिक ग्यांस वा अन्य समेत)	
१	जोगिनिया, सिसवा महादेव	१५	५०		९०	-	३५	३०		
२	बघमरवा, बघमरी, मनोहरापुर	९	४०	१५	११०	-	१२०	१५	१	
३	पिपरी, बनगाङ ठकुरापुर	१९	५०	-	९०	-	८०	१५	७	
४	खुरुहुरिया, खडैचा, बगाहा	६६	१५०	-	१८०	-	५०	२०	१०	
५	देबीपुर, कटुवा कटनिया , तौरंगिया	४०	८०	-	१५०	२	१५०	२०	२	
६	प्रेमनगर, फरेना, फरेनी	११७	१२०	४	१५०	-	१२०	७५	४०	
७	थानखजहनी, छुटपाटी	५३	८०	-	१५०	-	८०	१०	२	

८	बद्धौर उज्जलपुर	३९	५०	-	१००	-	५०	१५	१५
९	डालपुर	३२	५०	-	१००	-	१००	५०	५
	जम्मा	३९०	६७०	१९	११२०	२	७८५	१७०	८२

माथिको तालिका अनुसार यस गा.वि.स. का १५०६ घरधुरी मध्ये २५.८९ प्रतिशत घरधुरीमा सबै जनाले नियमित रूपमा चर्पी प्रयोग गर्ने देखियो भने ६७० घरधुरीमा महत्त्वपूर्ण अवस्थामा साबुन पानीले हात धुने गरेको पाइयो । त्यस्तै घरायसी तहमा पिउने पानी शुद्धीकरण गरी पिउने घरपरिवार जम्मा १९ घरधुरी देखिन्छन् भने व्यक्तिगत सरसफाई कायम गर्ने ११२० घरधुरी, घरभित्र तथा बाहिरका ठोस फोहर मैला खाडलमा फाल्ने २ घरधुरी, खेर गएको पानीको उचित व्यवस्थापन गर्ने ७८५ घरधुरी, भाँडा सुकाउने चाँग भएका १७० घरधुरी र धुवा रहित चुल्हो भएका ८२ घरधुरी देखिन्छन् । वडागत हिसाबमा पनि कुनै पनि वडा यी सूचकहरूमा पूर्ण देखिएनन् । यस प्रकार खुरुहुरिया गा.वि.स. पूर्ण सरसफाईका सूचकमा अझै कमजोर नै रहेको कुरा यी तथ्याङ्कबाट निचोड निकाल्न सकिन्छ ।

२.३.४ वातावरणीय सरसफाईको अवस्था

वातावरणीय सरसफाईको दृष्टिकोणबाट हेर्दा यस खुरुहुरिया गा.वि.स.मा वास योजनाको कार्यान्वयन पश्चात् सकारात्मक परिवर्तनहरू देखिएका छन्। पहिलेजस्तो जथाभावी दिशा गर्नाले सिर्जना हुने वातावरणीय समस्यालाई कच्ची र पक्की शौचालय निर्माणले कम गरिदिएको छ भने विभिन्न रोगहरूको स्थिति पनि भयावह हिसाबको छैन। तैपनि अझै केही घर धुरीमा शौचालयको अभाव, कमजोर शौचालयको निर्माण, आदिले वातावरणीय सरसफाईलाई ठूलै चुनौती दिएका छन्। पूर्ण सरसफाईका सूचकहरूमध्ये घरभित्र तथा बाहिरका ठोस फोहर मैला खाडलमा फाल्ने बानीको विकास गा.वि.स.का मात्र ८२ घरधुरीमा र धुवा रहित चुल्हो भएका घरधुरी देखिन्छन्। यसबाट पनि वातावरणीय सरसफाईमा प्रतिकलू असर पार्ने व्यवहारहरू अझै पनि चलनचल्तीमै रहेका छन्। यसर्थ यी प्रतिकूल असर पार्ने व्यवहारहरूलाई कम गर्दै वातावरणीय सरसफाईलाई बढावा दिने खालका कार्यक्रमहरूको आवश्यकता देखिन्छ। धुवारहित चुलोको सवालमा र ठोस फोहरलाई खाडलमा राख्ने सवालमा जनचेतना र अनुगमन कार्य प्रभावकारी हुन सक्दछ। त्यसतर्फपनि ध्यान दिइनु पर्दछ।

२.४ गा.वि.सको वाश योजना कार्यान्वयन तथा संसोधित कार्ययोजना

२.४.१ विभिन्न खानेपानी योजनाहरू

तालिका १०

प्रस्ताव गरिएका विभिन्न खानेपानी योजनाहरू

योजनाको प्राथमिकता क्रम	योजनाको नाम	योजनाको कोड	योजनाको प्रकार ट्युवेल/ओभरहेड ट्रांक/अन्य	वडा नं.	लाभान्वित टोलहरूको नाम	जम्मा लाभान्वित घरधुरी
१	मनोहरापूर	१	ट्युवेल	१	१	२५
२	सिसवा	१	ट्युवेल	१	१	५०
३	फरेना	६	ट्युवेल	६	१	३०
४	महादेव	१	ट्युवेल	१	१	८०
५	बघमरवा	२	ट्युवेल	२	१	६०

२.४.२ सम्भाव्य लगानीका श्रोतहरू

माथि उल्लेखित खानेपानी योजनाहरू र वांकी चर्पी निमार्ण गर्न को लागि सम्भावित श्रोतहरू :

- उपभोक्ता स्वयं, स्थानीय समुदाय तथा संघ संस्थाहरू
- गा.वि.स
- जि.वि.स.
- खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय
- अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरू
- दातृ राष्ट्र तथा निकायहरू

२.५ जलबायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण

२.५.१ जोखिम सम्बन्धमा विगतको सिकाई पहिचान

वर्ष	जोखीम	स्थानिय समुदाय तथा वातावरणीय सेवाहरूमा जोखिमबाट पारेको असर	स्थानियको दृष्टिकोण तथा बूझाई
२०६२	बाढी	बस्ती सारिएको रखेती योरय जमिन क्षय	बाध न भएर
२०७०	आगजनी	जीवधन नष्ट	चेतना को कमी, घना बस्ती, फुसको घर

२.५.२ भविष्यमा हूनसक्ने जोखिमहरूको प्रकृति विश्लेषण गर्ने, विपद तथा जोखिम न्यूनीकरण र जलबायु अनूकूलन सम्बन्धी विकल्पहरू

जोखिम	स्थानिय समुदाय तथा वातावरणीय सेवाहरूमा जोखिमबाट पारेको असर	जोखिमबाट प्रभावित समूदाय तथा उपभोक्ताहरू	जोखिम प्रभावको अवस्था (धेरै उच्च-४, उच्च-३, मध्यम-२ र न्युन -१)	संग सम्बन्धित विपत तथा जोखिम न्यूनीकरणका विकल्पहरू
चिरईखोला कटान र सुक्ने	खानेपानीको स्तर घटने	बडा नं. ९ का उपभोक्ताहरू	२	<ul style="list-style-type: none"> • पहिरो संभावित स्थानमा संरक्षण पर्खाल निर्माण • वृक्षारोपण •

२.५.३ सुभावहरू

- सम्पुर्ण खानेपानी आयोजनाहरूमा खानेपानी सुरक्षा योजना लागू गर्ने ।
- बनविनाश कम गर्ने सुधारिएका चुल्होको प्रयोग बढाउन आवश्यक तालिम सञ्चालन गर्ने ।
- खानेपानीको पाइपलाई मानिस तथा अन्य जनावरका क्रियाकलाप, तापक्रमको असर, भुक्ष्य आदिबाट जोगाउन सम्पुर्ण खानेपानी आयोजनाहरूका पाइप उचित गहिराईमा गाडने व्यवस्था गर्ने ।

२.६ तर्जुमा गरिएका क्रियाकलापहरू

खुरुहुरिया गा.वि.स.मा प्रस्ताव गरिएका अन्य योजना निम्न तालिकामा देखायइको छ :

तालिका ११

तर्जुमा गरिएका क्रियाकलापहरू

क्रसं	योजनाको नाम	लाभान्वित घरसंख्या		सञ्चालन गर्ने क्रियाकलापहरू
		टोल	घरधुरी	
ज्ञ	जलवायु परिवर्तन अनुकुलन			तालिम
द्व	पुर्नभरण पोखरी निर्माण			तालिम
घ	वृक्षारोपण			तालिम, जनजचेतना
झ	सुधारिएको चुलो			तालिम, जनजचेतना
छ	भल नियन्त्रण			
ट	मिस्त्री तालिम			तालिम
ठ	पूर्ण सरसफाई			तालिम, गाष्ठी, च्याली

माथिको तालिकामा देखाइएजस्तै यस गा.वि.स. का प्रत्येक ९ वटा वडाहरूले आफ्ना सम्पूर्ण घरधुरीलाई लाभान्वित गराउने गरी सरसफाई, मर्मत सम्भार, जलवायु परिवर्तन सचेतना, पोखरी, वृक्षारोपण, भल नियन्त्रण, जलवायु परिवर्तन अनुकुलन, सुधारिएको चुलो आदि क्रियाकलापहरू गर्ने गरी योजना तर्जुमा गरेका छन् । यी तजुर्म । गरिएका क्रियाकलापहरू सम्पन्न गर्न तालिम, च्याली, गोष्ठी, अन्त्क्रिया आदि सञ्चालन गर्ने प्रस्ताव पनि गरेका छन् ।

खण्ड तिन

निष्कर्ष तथा भावी कार्यदिशा

३.१ निष्कर्ष

वास कार्यक्रम लागु हुनुपर्व खुरुहुरिया गा.वि.स. मा स्वास्थ्य, सरसफाई, स्वच्छता र पोषणका क्रियाकलापहरू तुलनात्मक रूपमा कमजोर अवस्थामा थियो । धेरै बस्तीहरूमा खानेपानी स्रोतहरूको अभाव थियो भने भएका खानेपानीका स्रोतहरू पनि व्यवस्थित र सुरक्षित थिएनन् । तर वास कार्यक्रम लागु भए पश्चात् गा.वि.स.को खानेपानी, स्वास्थ्य, सरसफाई, स्वच्छता र पोषणको अवस्थामा निकै सुधार आएको छ । कतिपयले स्वास्थ्यका बारेमा कुनै जानाकारी नभएको अवस्थामा यो कार्यक्रम बहुउपयोगी सावित भएको छ ।

वास योजना कार्यान्वयन पश्चात् यहाँका घरधुरीहरूमा खानेपानीको सुविधाको उपलब्धता उल्लेख्य हिसाबले बढेको छ । पहिलेको तुलनामा उपलब्ध खानेपानीको गुणस्तर पनि सुधिएकोछ । नसुधारिएको कुवा, मुल, पँधेरा र खोल्सा खाल्सी माथिको निर्भरता घटी सहज रूपमा खानेपानीको वितरण समेत भएको छ । पहिले यस गा.वि.स.मा घरधुरीहरूमा शौचालय बनाउने र प्रयोग गर्ने घरधुरीको संख्या अत्यन्तै न्युन रहेको थियो भने जब वास कार्यक्रम लागु भए पश्चात् यहाँका घरहरूमा शौचालयका तिब्र रूपमा विकास भएको छ ।

माथि उल्लेख गरिएका उपलब्धिहरूका बाबजुद वास योजनाको हिसाबमा अझै चुनौतीहरू विद्यमान रहेको पाइएको छ । खानेपानी सुविधा नपुगेका घरधुरी अझै केही रहेका छन् भने पुगेको सुविधाको पनि स्तरोन्नति तत्काल गर्नपूर्ण नै देखिन्छ । खानेपानीका स्रोतको सुधार र सुविधा स्तर बढाउन केही वडाहरूमा अझै प्रभावकारी कदम चाल्नु पर्ने देखिन्छ । घरायसी शौचालयको उल्लेख्य विकास भए पनि संस्थागत शौचालयको स्थिति अझै अत्यन्तै कमजोर छ । पूर्ण सरसफाईका केही सूचकहरूको कमजोर उपस्थितिले वातावरणीय सरसफाई कायम गर्न ठूलै चुनौती बाँकी रहेको देखिन्छ ।

वास योजनाले हासिल गरेका उपलब्धिलाई दिगो बनाउँदै विद्यमान खानेपानी र सरसफाईका समस्याहरूलाई बहुसरोकारवालाहरूको सहभागिता र सहकार्यमा सकेसम्म छिटो समाधान गर्न सकियो भने खुरुहुरिया गा.वि.स. को वास योजनाले कल्पना गरेको खुरुहुरिया को समावेशी स्वस्थ र समुन्नत समाज वास्तविकतामा परिणत हुन धेरै समय लाग्दैन ।

३.२ भावी कार्यदिशा

- खानेपानीको सुविधालाई गा.वि.स. का सम्पूर्ण घरधुरीसम्म सहज किसिमले पुऱ्याउन प्रभावकारी कदम चाल्नु पर्ने ।
- पक्की शौचालयको सुविधा विकास गर्न स्थानीयलाई अभिप्रेरित गर्दै संस्थागत शौचालयको निर्माण र व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान दिनु पर्ने ।
- पूर्ण सरसफाईका सम्पूर्ण सूचकहरूको स्थितिलाई सुदृढ तुल्याउँदै वातावरण सरसफाई कायम गर्न योजनाहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वन गर्ने ।
- केही बालबालिकामा देखिएको भिटामिनजन्य तत्त्वको कमीबाट सिर्जना भएका स्वास्थ्यजन्य समस्याहरू समाधान गर्न प्रभावकारी कदम चाल्नु पर्ने ।
- जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धमा परम्परागतभन्दा गा.वि.स. को यथार्थ वस्तुस्थिति ध्यानमा राख्दै जनचेतना फैलाउने खालका र प्राकृतिक वातावरणलाई दिगो बनाउने खालका प्रभावकारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने

।

खण्ड ख

वाश योजना अद्यावधिक गरिएको प्रश्नावली तथा फारामहरु

फाराम नं. १ : गाविसको समग्र वाश वस्तुस्थिति संकलन फाराम

(यो फाराम गाविसस्तरीय अद्यावधिक कार्यशाला तथा वडास्तरीय कार्यशालामा भएको छलफल तथा निष्कर्षको आधारमा भर्ने)

जिल्ला : कपिलबस्तु

गाविस : खुरुहुरिया

मिति : २०७१।१।१३ देखि २०७१।१।२३

क. खानेपानीको अवस्था

वडा नं.	टोलको नाम	विद्यमान वाश योजना वमोजिमका घरसंख्या*			हालको अवस्था		
		सुधारिएको खानेपानी सुविधा प्राप्त गरेका	सुधारिएको खानेपानी सुविधा प्राप्त नगरेका	जम्मा घरसंख्या	सुधारिएको खानेपानी सुविधा प्राप्त गरेका	सुधारिएको खानेपानी सुविधा प्राप्त नगरेका	जम्मा घरसंख्या
१	जोगिनिया, सिसवा, महादेव	-	-	१७०	३५	१५०	१८५
२	बघमरवा, बघमरी, मनोहरापुर	-	-	१३०	४०	९६	१३६
३	पिपरी, बनगाइ, ठकुरापुर	-	-	१०२	१०२	९७	११९
४	खुरुहुरिया, खडैचा, बगाहा	-	-	१६९	१५६	५६	२१२
५	देवीपुर, कटुवा, कट्टिया, नौरंगिया	-	-	१६५	१६५	२७	१९२
६	प्रेमनगर, फरेना, फरेनी	-	-	१७३	१०७	९२	१९९
७	थानखजहनी, छुटपाटी	-	-	१३५	१४१	३७	१७८
८	बद्दौर उज्जलपुर	-	-	१३०	१३०	२०	१५०
९	डालपुर	-	-	१०९	१०९	२६	१३५
	जम्मा	-	-	१२८३	९८५	५२१	१५०६

ख. घरायसी शौचालयको अवस्था:

वडा नं.	टोलको नाम	विद्यमान वाश योजना वमोजिमका घरसंख्या				हालको अवस्था			
		पक्की शौचालय भएका	कच्ची शौचालय भएका	शौचालय नभएका	जम्मा घरसंख्या	पक्की शौचालय भएका	कच्ची शौचालय भएका	शौचालय नभएका	जम्मा घरसंख्या
१	जोगिनिया, सिसवा महादेव	२	-	१६८	१७०	१२	-	१७३	१८५
२	बघमरवा, बघमरी, मनोहरापुर	८	-	१२२	१३०	९	-	१२७	१३६
३	पिपरी, बनगाइ , ठकुरापुर	३	-	९९	१०२	२५	-	९४	११९
४	खुरुहरिया, खडैचा, बगाहा	१०	-	१५९	१६९	६६	-	१४६	२१२
५	देबीपुर, कटुवा कटनिया , तौरंगिया	७	-	१५८	१६५	४३	-	१४९	१९२
६	प्रेमनगर, फरेना, फरेनी	३६	-	१३७	१७३	११७	-	८२	११९
७	थानखजहनी, छुटपाटी	०	-	१३५	१३५	५३	-	१२५	१७८
८	बद्दौर उज्जलपुर	१५	-	११५	१३०	३९	-	१११	१५०
९	डालपुर	१	-	१०८	१०९	३२	-	१०३	१३५
	जम्मा	८२	-	१२०१	१२८३	३९६	-	१११०	१५०६

ग. विद्यालय तथा संस्थागत शौचालयको अवस्था (भएकोमा ✓ चिन्ह लगाउने):

क्र.सं	विद्यालय वा संस्थाको नाम	विद्यमान वाश योजना वमोजिमको संख्या				हालको अवस्था (संख्या)				अपांग मैत्री
		शौचालय भएको	प्रयोगमा रहेको	पानीको सुविधा भएको	लैंगिक मैत्री भएको	शौचालय भएको	प्रयोगमा रहेको	पानीको सुविधा भएको	लैंगिक मैत्री भएको	
१	जोगिनिया मदरसा १	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	-
२	गा.बि.स.भवन	✓	✓		✓	✓	✓	-	✓	-
३	उपस्वा.चौकी	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	-
४	पिपरी मदरसा ३	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	-
५	बघमरवा प्रा.बि.२	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓
६	रामशरण नि.मा.बि.४	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
७	जनजागृति नि. मा. बि.	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	-
८	हरिबोध प्रा.बि.६	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
९	शिव प्रा.बि.९	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	-
१०	सशस्त्र बेश क्याम्प	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	-	-
११	ईलाका प्रहरी कार्यालय १	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	-
१२	अस्थायी प्रहरी पोष्ट	✓	✓	✓	-	✓	✓	-		-
१३	रेनज पोष्ट	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	-
१४	आर्मी क्याम्प	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	-
१५	प्रहरी चौकी ३	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-
१६	न्युलिटिल फलावर ई.बौ	-	-	-	-			-	-	-
१७	नेपाल भिजन ई.बो.स्कुल	-	-	-	-	✓	✓	✓	✓	-
१८	साभेदारी बन उ.समिति	-	-	-	-	✓	✓			-

फारम नं.२ उप स्वास्थ्य चौकी स्तरको तथ्याङ्क

(यो फारम अनुसारको तथ्याङ्क संकलन गर्दा स्वास्थ्य चौकीहरूको आ.व. २०७०/०७१ को वार्षिक प्रतिवेदनको आधारमा लिनुपर्ने छ, यो फारम तयार गर्दा उप स्वास्थ्य चौकीको मासिक प्रतिवेदन तयार गर्ने फारमलाई आधार मानी तयार पारिएको छ)

१. उप स्वास्थ्य चौकी रहेको स्थान

जिल्ला	गा.वि.स.को नाम	गा.वि.स.को कोड	बडा	टोल
कपिलवस्तु	खुरुहुरिया	००१	३	पिपरी

२. वालवालिकाहरूको स्वास्थ्य सम्बन्धी तथ्याङ्क

२.१ बच्चाहरूको तौल मापन (पाँचवर्ष मुनिका बच्चाहरूको पोषणको अवस्था)

बच्चाहरू	उमेरको आधारमा बच्चाहरूको समुह									
	०-११ महिना		१२-२३ महिना		२४-३५ महिना		३६-५९ महिना		जम्मा	
	न्यून	सामान्य	न्यून	सामान्य	न्यून	सामान्य	न्यून	सामान्य	न्यून	सामान्य
नयां	१६	११९	७	११७	२	९६	०	५७	२४	३८९
दोहरीएका	१४	५०	६	११५	०	९१	०	५०	२०	२०

२.२ भाडापखाला सम्बन्धी उपचार गरिएका ५ बर्ष मुनिका बच्चाहरू संख्या

उपचार सेवा पूर्याउने	भाडापखाला सम्बन्धी विरामी परेका नया बच्चाहरूको संख्या				उपचार गरिएका संख्या	सिफारिस गरिएका संख्या	मृत्यू भएका संख्या
	जलवियोजन न भएका	सामान्य जलवियोजन भएका	धेरै जलवियोजन भएका	जम्मा			
उप-स्वास्थ्य चौकीवाट	८७०	११०	१७	९६३	९४४	१७	२
ग्रा.स्वा.का.कर्ता वा (स्वयंसेविका) हरुवाट	५९	३१	७	९७	९०	७	०
मातृ शिशु कार्यकर्ताहरू वाट	१५	१०	५	३०	२५	५	०

Nutritional and metabolic disorder

क्र.सं.	ICD कोड	रोगको किसिम	महिला	पुरुष
२९	E46	कूपोषण	१७	१९
३०	E50	Avitaminoses and other nutri deficiency		

फारम नं. ३ घरधूरी तथा जातीय समूदाय सम्बन्धी तथ्याङ्क

(यो फारम अनुसारको तथ्याङ्क संकलन गर्दा विद्यमान वाश योजनामा भएको घरधूरीहरु पहिला नै प्रश्नावलीमा चढाएर लैजाने, यदि गाविस वस्ती अनुसारको तथ्यांक उपलब्ध भएमा त्यसलाई समेत वडास्तरमा जाँच गर्ने र अद्यावधिक गर्ने)

जिल्ला : कपिलबस्तु .....

गाविस : खुरुहरिया.....

मिति : २०७१।१।१३ देखि २०७१।१।२३

वडा नं.	टोलको नाम	विद्यमान वाश योजना वमोजिमको घरसंख्या							हालको घरसंख्या						
		दलित	आदिवासी जनजाती	धार्मिक अन्यसंघक	अन्य तराइ पिछडा बाँ	अन्य	जम्मा	दलित	आदिवासी जनजाती	धार्मिक अन्यसंघक	अन्य तराइ पिछडा बाँ	अन्य	जम्मा		
१	जोगिनिया, सिसवा महादेव	३०	३६	४६	-	५८	१७०	३५	-	४७	१०२	१	१८५		
२	बघमरवा, बघमरी, मनोहरापुर	३९	४२	४	-	४५	१३०	४५	-	४	४२	४५	१३६		
३	पिपरी, बनगाइ, ठकुरापुर	४७	१४	३१	-	१०	१०२	५०	११	३५	२२	१	११९		
४	खुरुहरिया, खडैचा, बगाहा	२७	५४	१७	-	७१	१६९	४०	२१	१९	१२३	९	२१२		
५	देबीपुर, कटुवाकटनिया, नौरंगिया	२८	४५	३३	-	५९	१६५	३८	३८	४०	६५	११	१९२		
६	प्रेमनगर, फरेना, फरेनी	३७	३८	१५	-	८३	१७३	४६	१८	२१	७२	४२	११९		
७	थानखजहनी, छुटपाटी	३३	५२	९	-	४१	१३५	४६	४४	१५	५९	१४	१७८		
८	बद्धौर उज्जलपुर	२१	५९	६	-	४४	१३०	३०	६०	६	२९	२५	१५०		
९	डालपुर	२६	३९	५	-	३९	१०९	२५	१५	११	६२	२२	१३५		
	जम्मा	२८८	३७९	१६६		२९७	१२८३	३५५	२०७	१९८	५७६	१७०	१५०६		

फारम नं. ४ खानेपानीको उपयोग सम्बन्धी तथ्याङ्क

(यो फारम अनुसारको तथ्याङ्क संकलन गर्दा विद्यमान वाश योजनामा भएको घरधूरीहरु पहिला नै प्रश्नावलीमा चढाएर लैजाने, यदि गाविस वस्ती अनुसारको तथ्यांक उपलब्ध भएमा त्यसलाई समेत वडास्तरमा जाँच गर्ने र अद्यावधिक गर्ने)

जिल्ला : कपिलबस्तु.....

गाविस : खुरुहरिया ..

मिति : २०७१।१।१३ देखि २०७१।१।२३

वडा नं.	टोलको नाम	योजनाको नाम	विद्यमान वाश योजना वमोजिमको घरसंख्या					हालको घरसंख्या				
			ट्युववेल	इनार	ओभरहेड ट्यांक	अन्य स्रोत	जम्मा	ट्युववेल	इनार	ओभरहेड ट्यांक	अन्य स्रोत	जम्मा
१	जोगिनिया, सिसवा महादेव	जोगिनिया खा.पा.योजना	४३	-	-	-	१७०	३५	-	-	१५०	१८५
२	बघमरी, बघमरवा मनोहरापुर	परवानीदास खा.पा योजना	६२	-	-	-	१३०	४०	-	-	९६	१३६
३	पिपरी, बनगाइ, ठकुरापुर	समयमाई, पशुपतिनाथ, ठकुरापुर खा.पा यो.	३४	-	-	-	१०२	१०२	-	-	१७	११९
४	खुरुहरिया, खडैचा, बगाहा	नवदुर्गा, जुटपनिया खा.पा.यो.	८३	-	-	-	१६९	१२८	-	२६	५८	२१२
५	देवीपुर, कटुवा कटनिया, नौरंगिया	संगम खा.पा योजना, गंगासागर खा.पा यो.	३५	-	-	१	१६५	१६५	-	-	२७	१९२
६	प्रेमनगर, फरेना, फरेनी	मनकामना OHT खा.पा.यो.	५९	-	-	-	१७३	-	-	१०७	९२	१९९
७	थानखजहनी, छुटपाटी	थान खजहनीडिहवा, शिवशक्ति खा.पा.यो.	४१	-	-	१	१३५	१४१	-		३७	१७८
८	बद्धौर उज्जलपुर	बद्धौर खा.पा.यो.	४७	-	-	१	१३०	१३०	-		२०	१५०
९	डालपुर	डालपुर खा.पा.योजना	६१	-	-	१	१०९	१०९	-		२६	१३५
	जम्मा		४६३	-	-	४	१२८३	८५०		१३३	५२३	१५०६

फारम नं. ५ (क) विद्यमान खानेपानीका स्रोतहरु तथा सूविधास्तर

(हरेक टोलको सामुदायिक नक्शा तयार गर्दा विद्यमान खानेपानीका स्रोतहरुलाई संकेत नं दिई यसमा चढाउने र पछि हरेक स्रोतको विस्तृत विवरण भर्ने । विवरण भरिसकेपछि संलग्न निर्देशिका बमोजिम सूविधास्तर निर्धारण गर्ने)

जिल्ला : कपिलबस्तु.....

गाविस : खुरुहरिया.....

मिति : २०७१।१।१३ देखि २०७१।१।२३

संकेत नं.	वडा नं.	टोलको नाम	स्वामित्व (नीजि/सार्वजनीक)	नीजि भएमा धनीको नाम तथा सार्वजनीक भए स्थानको नाम	लाभान्वित घरसंख्या	गुणस्तर				समय	परिमाण	विश्वसनीय	खानेपानीको सुविधाको अवस्था (१ देखि ४ सम्म)				
						स्रोतको क्रिसिम (ट्युबवेल/इनार/आदि)	स्रोतको गहिराई (फिटमा)	प्लेटफर्म/छैन	इनार भए ढक्कन छ/छैन				स्रोत सुक्ष्म कि सुक्दैन, यदि सुक्ष्म भने कति महिना	गुणस्तर	समय	परिमाण	विश्वसनीयता
१	१	जोगिनिया, सिसवा महादेव	सार्वजनीक	जोगिनिया	३५	ट्युबवेल	१२५	छ		१०	छ	२	१	१	१	२	३
	२	बघमरी, बघमरवा मनोहरापुर	सार्वजनीक	बघमरी,	४०	ट्युबवेल	१३५	छ		१०	छ	२	१	१	१	२	३
	३	पिपरी, बनगाइ, ठकुरापुर	सार्वजनीक	पिपरी, बनगाइ, ठकुरापुर	१०२	ट्युबवेल	१३५	छ		१०	छ	सुक्दैन	१	१	१	१	१
	४	खुरुहरिया, खडैचा, बगाहा	सार्वजनीक	खुरुहरिया, खडैचा, बगाहा	१५४	ट्युबवेल	१३५	छ		१०	छ	सुक्दैन	१	१	१	१	१
	५	देबीपुर, कटुवा कटनिया, नौरंगिया	सार्वजनीक	देबीपुर, कटुवा कटनिया, नौरंगिया	१६५	ट्युबवेल	१३५	छ		१०	छ	सुक्दैन	१	१	१	१	१

६	प्रेमनगर, फरेना, फरेन्टि	सार्वजनीक	प्रेमनगर,	१०७	ट्युवबेल	१३५	छ		१०	छ	सुक्दैन	१	१	१	१	१
७	थान खजहनी, छुटपाटी	सार्वजनीक	थान खजहनी, छुटपाटी	१४१	ट्युवबेल	१३५	छ		१०	छ	२	१	१	१	२	३
८	बद्धौर उज्जलपुर	सार्वजनीक	बद्धौर उज्जलपुर	१३०	ट्युवबेल	१३५	छ		१०	छ	२	१	१	१	२	३
९	डालपुर	सार्वजनीक	डालपुर	१०९	ट्युवबेल	१३५	छ		१०	छ	सुक्दैन	१	१	१	१	१
	जाम्मा			१८३												

फारम नं. ५ (ख) सूविधास्तरको वडास्तरीय सारांश

(फारम नं. ५ (क) को जानकारीको आधारमा यो फारम सूविधास्तरको वडास्तरीय सारांश निकाल्ने)
जिल्ला : कपिलबस्तु..... गाविस : खुरुहरिया..... मिति : २०७१।१।१३ देखि २०७१।१।२३

वडा नं.	जम्मा घरसंख्या	घरसंख्या				कठिनता अंक
		सुविधास्तर १	सुविधास्तर २	सुविधास्तर ३	सुविधास्तर ४	
१	१८५	३५	२८	९२	३०	३०२
	प्रतिशत	१९	१५	५०	१६	
२	१३६	४१	२०	६८	७	१७८
	प्रतिशत	३०	१५	५०	५	
३	११९	६५	१८	१७	१९	७२
	प्रतिशत	५५	१५	१४	१६	
४	२१२	१५३	१७	२३	१९	११९
	प्रतिशत	७२	८	११	९	
५	१९२	१५०	१७	१५	१०	६२
	प्रतिशत	७८	९	८	५	
६	१९९	१११	२९	२९	३०	१८१
	प्रतिशत	५६	१५	१४	१५	
७	१७८	८९	२३	४५	२१	१२४
	प्रतिशत	५०	१३	२५	१२	
८	१५०	९०	१३	३८	९	७६
	प्रतिशत	६०	९	२५	६	
९	१३५	९२	१९	१९	५	५६
	प्रतिशत	६८	१४	१४	४	
जम्मा	१५०६	८२६	१८४	३४६	१५०	
	प्रतिशत	५५	१२	२३	१०	

फारम नं. ५ भर्नका लागि निर्देशिका

१. फाराम नं. ५ (क) भर्दा हरेक बडाका टोलहरुको पानी भर्ने स्थान जस्तै ट्युववेल, इनार, ओभरहेड ट्यांकको धारा धारा नं. आधारमा भर्नुपर्दछ । टोलको सामुदायिक नक्शा वनाउदा हरेक स्रोतको संकेत नं. दिनुपर्दछ र सोही संकेत नं. को आधारमा दिइएका विवरणहरु भर्नुपर्दछ ।

२. सुविधास्तरको लागि अंक दिदा निम्न अनुसार गर्ने:

सुविधास्तर निर्धारणका आधारहरु

सूचित्वास्तर	गुण	परिमाण (लि/व्य/दिन)	समय (मिनेट)	विश्वसनियता (महिना)
पहिलो (रास्तो)- १	संरक्षित स्रोत	४५ भन्दा बढी	१५ भन्दा कम	१२
दोश्रो (औसत)- २	स्वीकार्य स्रोत	२५ देखि ४५	१६ देखि ३०	११
तेश्रो (नरास्तो)- ३	नरास्तो स्रोत	१५ देखि २४	३१ देखि ४५	१०
चौथो (धेरै नरास्तो)- ४	धेरै नरास्तो स्रोत		अन्य सबै अवस्था	

क. पानीको गूणस्तर

पानीको गूणस्तरको एकिन गर्दा प्रयोगशालामा परिक्षण वाट मात्र हुने भएतापनि यस प्रयोजनको लागि पानी प्रदूषित हुने सम्भावनाको आधारमा निम्न अनुसार निर्धारण गरिन्छ ।

संरक्षित स्रोत : निम्न अवस्थामा फाराममा गूणस्तरको महलमा १ लेख्ने ।

- ◆ ओभरहेड टंकीको धारावाट वितरण भएको पानी,
- ◆ जमीन मूनीको दोस्रो सतह (३० फिट भन्दा बढि)वाट निकालिएको जसमा उचित प्लेटफर्म भएको ट्युववेलको पानी ।

स्वीकार्य स्रोत : निम्न अवस्थामा फाराममा गूणस्तरको महलमा २ लेख्ने ।

- ◆ जमीन मूनीको दोस्रो सतह (३० फिट भन्दा बढि)वाट निकालिएको तर उचित प्लेटफर्म नभएको ट्युववेलको पानी ।
- ◆ जमीन मूनीको पहिलो सतह (३० फिट सम्म) वाट निकालिएको जसमा उचित प्लेटफर्म भएको ट्युववेलको पानी
- ◆ जूनसूकै गहिराइको इनार भएता पनि प्लेटफर्म र ढक्कन भएको र पानी निकाल्न हेण्डपम्प हेडको प्रयोग भएको ।

नरास्तो स्रोत : निम्न अवस्थामा फाराममा गूणस्तरको महलमा ३ लेख्ने ।

- ◆ जमीन मूनीको पहिलो सतह (३० फिट सम्म) वाट निकालिएको र प्लेटफर्म नभएको ट्युववेलको पानी
- ◆ जूनसूकै गहिराइको इनार भएता पनि प्लेटफर्म र ढक्कन भएको र पानी निकाल्न हेण्डपम्प हेडको प्रयोग नभएको ।

धेरै नरास्तो स्रोत : निम्न अवस्थामा फाराममा गूणस्तरको महलमा ४ लेख्ने ।

- ◆ खोला, खोल्सा, खूला इनार/कूवा तथा कूलो/पोखरीको पानी सोझै उपभोग गर्ने गरिएको ।
- ◆ आर्सेनिक परिक्षण गर्दा स्रोतमा ५० ppb भन्दा बढि आर्सेनिक देखिएको ।

ख. पानीको परिमाण

दैनीक उपभोगको लागि आवश्यक पर्ने पानीको परिमाण सूचित्वास्तर वर्गीकरण गर्ने एउटा महत्वपूर्ण आधार हो । खानेपानीको राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार घरायसी प्रयोजनको लागि ग्रामीण क्षेत्रमा ४५

लिटर प्रति व्यक्ति प्रति दिन, अर्धशहरी क्षेत्रमा ६० लिटर प्रति व्यक्ति प्रतिदिन र शहरी क्षेत्रमा १२५ लिटर प्रति व्यक्ति प्रतिदिन पानी उपलब्ध भएको अवस्थालाई पर्याप्त पानी उपलब्ध भएको अवस्था मानिएको छ । यसमा घरपालूवा जनावरहरूलाई आवश्यक पर्ने पानीको परिमाण समेत समावेश गरिएको छ ।

पानीको परिमाणको आधारमा सूचिकरण निम्नानुसार गरिएको छ :

- **पर्याप्त (परिमाणको महलमा १ लेख्ने) :** प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति कम्तीमा ४५ लिटर पानी उपलब्ध भएको, : उपलब्ध पानी घरायसी प्रयोजन र गाइवस्तूलाई समेत पर्याप्त भएको अवस्था
- **ठिकै (परिमाणको महलमा २ लेख्ने):** प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति २५ लिटर भन्दा बढी र ४५ लिटर भन्दा कम पानी उपलब्ध भएको उपरोक्त सबै कामको लागि पर्याप्त नहुने अवस्था
- **नपूग (परिमाणको महलमा ३ लेख्ने):** प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति १५ लिटर भन्दा बढी र २५ लिटर भन्दा कम पानी उपलब्ध भएको र खानको लागि पुने तर कपडा धूनको लागि पर्याप्त नहुने ।
- **ज्यादै नपूग (परिमाणको महलमा ४ लेख्ने):** प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति १५ लिटर भन्दा कम पानी उपलब्ध भएको

ग. समय

एक पटक पानी लिएर आउन लाग्ने समय समेत सूचिकरणको अर्को महत्वपूर्ण सुचक हो । यो समय १५ मिनेट सम्म भए राम्रो अवस्था, ३० मिनेट सम्मको औसत अवस्था, ४५ मिनेट सम्मको नराम्रो अवस्था र सो भन्दा बढी समय लाग्ने भएमा धेरै नराम्रो अवस्था मानिएको छ ।

घ. मूहानको विश्वसनीयता

खानेपानीको सूचिकरणको अर्को महत्वपूर्ण सुचक स्रोतको विश्वसनीयता हो । खानेपानीको राम्रो सूचिकरणको अर्को महत्वपूर्ण सुचक स्रोतको रूपमा प्रयोग हुने पानीको मूहानवाट वाहै महिना पानी प्राप्त हुनुपर्दछ । यसर्थ, यस हाल प्रयोगमा रहेको खानेपानीको प्राथमिक स्रोत सूक्ष्म कि सूक्ष्मदैन भन्ने सुचकलाई समेत सूचिकरणको एक आधारको रूपमा लिइएको छ । जसअनुसार

वाहै महिना मूहान नसूकेको अवस्थालाई राम्रो (१),

वर्षमा एक महिना मात्र सूक्नेलाई औसत (२),

दूर्दृश्य महिना सम्म सूक्नेलाई नराम्रो (३)

र दूर्दृश्य महिना भन्दा बढी सूक्नेलाई ज्यादै नराम्रो (४) अवस्थाको रूपमा लिइएको छ ।

कठिनता अंक

जिल्लाका गाउँ विकास समितिहरु वीच र गाउँ विकास समितिका वडाहरु वीच उपलब्ध खानेपानीको सूचिकरणको तूलना गर्न तथा भविष्यमा सञ्चालन गरिने खानेपानी योजनाहरूको प्राथमिकता निर्धारण गर्न विभिन्नस्तरको सूचिकरण प्राप्त जनसंख्यामा आधारित निम्नानुसारको एक सामान्य गणितीय सुत्रको विकास र प्रयोग गरिएको छ । यो कठिनता अंक वडा र गाविसस्तरीय रूपमा हिसाब गरिन्छ ।

सुत्र: $H = 0 \times L_1 + 1 \times L_2 + 2 \times L_3 + 3 \times L_4$

जसमा,

H: कठिनता अंक

L₁: सूचिकरण पहिलोमा पर्ने जनसंख्याको %

L₂: सूचिकरण दोश्रोमा पर्ने जनसंख्याको %

L₃: सूचिकरण तेस्रोमा पर्ने जनसंख्याको %

L₄: सूचिकरण चौथोमा पर्ने जनसंख्याको %

फारम नं. ६ पुर्ण सरसफाइका सुचकहरूको अवस्था सम्बन्धी फाराम

(यो फारम वडा नागरिक मञ्चका सदस्यहरूसंगको छलफलको आधारमा लेख्ने, केहि घरहरूको अवलोकन समेत गर्ने)

जिल्ला : कपिलबस्तु

गाविस : खुरुहरिया

मिति : २०७१।१।१३ देखि २०७१।१।२३

वडा नं.	टोलको नाम	घरसंख्या							
		सबै घरपरिवारले चर्पीको नियमित प्रयोग गर्ने	महत्वपूर्ण अवस्थामा सावुन पानीले हात धुने	घरायसी तहमा पिउने पानी शुद्धिकरण गरी पिउने	व्यक्तिगत सरसफाइ कायम गर्ने	घरभित्र तथा बाहिरका ठोस फोहर मैला खाडलमा फाल्ने	खेर गएको पानीको उचित व्यवस्थापन गर्ने	भांडा सुकाउने चांग भएका	धुंवा रहित चुल्हो भएका (गोवर ग्यांस, प्राकृतिक ग्यांस वा अन्य समेत)
१	जोगिनिया, सिसवा महादेव	१५	५०		९०	-	३५	३०	
२	बघमरवा, बघमरी, मनोहरापुर	९	४०	१५	११०	-	१२०	१५	१
३	पिपरी, बनगाइ ठकुरापुर	१९	५०	-	९०	-	८०	१५	७
४	खुरुहरिया, खडैचा, बगाहा	६६	१५०	-	१८०	-	५०	२०	१०
५	देवीपुर, कटुवा कटनिया, तौरंगिया	४०	८०	-	१५०	२	१५०	२०	२
६	प्रेमनगर, फरेना, फरेनी	११७	१२०	४	१५०	-	१२०	७५	४०
७	थानखजहनी, छुटपाटी	५३	८०	-	१५०	-	८०	१०	२
८	बद्धौर उज्जलपुर	३९	५०	-	१००	-	५०	१५	१५
९	डालपुर	३२	५०	-	१००	-	१००	५०	५
	जम्मा	३९०	६७०	१९	११२०	२	७८५	१७०	८२

फारम नं. ७: बिद्यमान खानेपानी तथा सरसफाई योजनाहरूको सुचना सम्बन्धि सारांश

- १ प्राविधिक सर्वे, लागत अनुमान तयार तथा अनुगमनमानिमाण सम्पन्न भएका योजनाहरूलाई मात्र सुचीकृत गर्ने ।
- २ यो फारममा सुचीकृत गरिएका खानेपानी योजनाहरूको विस्तृत विवरण ४ मा भर्ने (उ.स.संगको अन्तरवार्ता र योजनाको अवलोकन गरी ।

गाविसको कोड :.....

गाविसको नाम : खुरुहौरिया

सि.नं.	योजनाको नाम	योजनाको कोड	योजनाको प्रकार (Gravity/RWH/PSI/Lifting, Others/OHT)	बडा नं.	जम्मा लाभान्वित घरधुरीहरू	योजनावाट लाभान्वित टोलहरूको नाम
१	जोगिनिया खा पा योजना		STW	१	३५	जोगिनिया
२	समयमाई खा पा योजना		STW	३	५९	पिपरी
३	पशुपतिनाथ खा पा योजना		STW	३	३०	बनगाई
४	ठकुरापुर खा पा		STW	३	३३	ठकुरापुर
५	संगम,गंगासागर खा पा योजना		STW	५	१६५	कटुवा,कटनिया,नौरगिया
७	परवानीदास खा पा योजना		STW	२	४०	बघमरी
८	नवदुर्गा खा पा योजना		STW	४	८०	खुरुहौरिया
९	मनकामना खा पा योजना		OHT	६,४	१३३	प्रेमनगर,खडैचा
१०	जुटपनिया खा पा योजना		STW	४	३५	जुटपनिया

११	शिवशक्ति छुटपाटी खा पा योजना		STW	७	४६	छुटपाटी
१२	थानखजहनी खा पा योजना		STW	७	४०	थानखजहनी
१३	डिहवा खा पा योजना		STW	७	५५	डिहवा
१४	बद्धौर खा पा योजना		STW	८	१३०	बद्धौर उज्जलपुर, सेमरी
१५	डालपुर खा पा योजना		STW	९	१०९	डालपुर नया पुरानो
	जम्मा				९९०	

फारम नं. ७.१ विद्यमान खानेपानी तथा सरसफाइ योजना

१ फारम नं ४ मा सुचिकृत गरिएका सबै योजनाहरु यो फारममा विस्तृत रूपमा भर्तुपर्ने छ ।

२ निम्नांकित अवस्था विष्लेषण गरी उक्त योजनाहरुको वास्तविक सञ्चालन तथा व्यवस्थापकिय अवस्था पता लगाउने (सम्बन्धित उपभोक्ता समिति र उपभोक्ताहरूसंग छलफल तथा येजनाको अवलोकन गरी)

गाविसको कोड :.....

गाविसको नाम : खूरुहरिया ...

१ योजनाको विवरण

सि.नं.	योजनाको नाम	योजनाको कोड	योजनाको प्रकार (Gravity/RWH/PSI/Lifting, Others/OHT)	वडा नं.	जम्मा लाभान्वित घरधुरीहरु	योजनावाट लाभान्वित टोलहरुको नाम
१	जोगिनिया खा पा योजना		STW	१	३५	जोगिनिया
२	समयमाई खा पा योजना		STW	३	५९	पिपरी
३	पशुपतिनाथ खा पा योजना		STW	३	३०	बनगाइ
४	ठकुरापुर खा पा		STW	३	३३	ठकुरापुर
५	संगम, गंगासागर खा पा योजना		STW	५	१६५	कटुवा, कटनिया, नौरगिया
६	परवानीदास खा पा योजना		STW	२	४०	बघमरी
७	नवदुर्गा खा पा योजना		STW	४	८०	खुरुहरिया
८	मनकामना खा पा योजना		OHT	६,४	१३३	प्रेमनगर, खडैचा
९	जुटपनिया खा पा योजना		STW	४	३५	जुटपनिया

१०	शिवशक्ति छुटपाटी खा पा योजना		STW	७	४६	छुटपाटी
११	थानखजहनी खा पा योजना		STW	७	४०	थानखजहनी
१२	डिहवा खा पा योजना		STW	७	५५	डिहवा
१३	बद्वैर खा पा योजना		STW	८	१३०	बद्वैर उज्जलपुर, सेमरी
१४	डालपुर खा पा योजना		STW	९	१०९	डालपुर नया पुरानो
	जम्मा				९९०	

सहयोगी निकाय श्रोतको नाम (फारम नं. ४ बाट)	योजनाको नाम	सेवा सञ्चालन भएको वर्ष	
		श्रोतको कोड (फारम नं. ५ (क) बाट)	
DDC/RWSSP-WN 1 st Phase	जोगिनिया खा पा योजना	आ.व. ०६९/०७०	
DDC/RWSSP-WN 1 st Phase	समयमाई खा पा योजना	आ.व. ०६९/०७०	
DDC/RWSSP-WN 1 st Phase	पशुपतिनाथ खा पा योजना	आ.व. ०६९/०७०	
DDC/RWSSP-WN 1 st Phase	ठकुरापुर खा पा	आ.व. ०६९/०७०	
DDC/RWSSP-WN 1 st Phase	संगम, गंगासागर खा पा योजना	आ.व. ०६९/०७०	
DDC/RWSSP-WN 1 st Phase	परवानीदास खा पा योजना	आ.व. ०६९/०७०	
DDC/RWSSP-WN 1 st Phase	नवदुर्गा खा पा योजना	आ.व. ०६९/०७०	
DDC/RWSSP-WN 1 st Phase	मनकामना खा पा योजना	आ.व. ०६९/०७०	

DDC/RWSSP-WN 1 st Phase	जुटपनिया खा पा योजना	आ.व.०६९/०७०	
DDC/RWSSP-WN 1 st Phase	शिवशक्ति छुटपाटी खा पा योजना	आ.व.०६९/०७०	
DDC/RWSSP-WN 1 st Phase	थानखजहनी खा पा योजना	आ.व.०६९/०७०	
DDC/RWSSP-WN 1 st Phase	डिहवा खा पा योजना	आ.व.०६९/०७०	
DDC/RWSSP-WN 1 st Phase	बद्धौर खा पा योजना	आ.व.०६९/०७०	
DDC/RWSSP-WN 1 st Phase	डालपुर खा पा योजना	आ.व.०६९/०७०	

२. योजनाको संरचनाहरूको विस्तृत विवरण (यदि उपयोजनाहरू भए सबै उपयोजनाहरूको समेत तथ्यांक लिन

संरचनाको नाम	संरचनाहरूको सञ्चालन अवस्था(संख्या उल्लेख गर्ने)				जम्मा संरचनाहरू मध्ये पुर्ण रूपमा सञ्चालित संरचनाहरूको संख्या उल्लेख गर्ने ।
	जम्मा संरचना संख्या	✓ राम्रो	मध्यम	नराम्रो	
Intake					
IC					
RVT					
DC					
BPT					
Tap					
Other					

२ टोल अनुसार खानेपानीले समेटेको क्षेत्र

टोलको नाम	टोलको कोड	जम्मा घरधुरी संख्या
जम्मा टोल संख्या		जम्मा घरधुरी संख्या

३ योजनाको संस्थागत विवरण

हाल योजनाको व्यवस्थापन गर्ने निकाय (एउटामा मात्र चिन्ह लगाउने)	✓ उपभोक्ता समिति	खानेपानी कार्यालय	अन्य संस्था	कसैले पनि नगरेका
उपभोक्ता समितिका सदस्यहरू (संख्या लेख्ने)	महिला ४८	पुरुष ६२	जम्मा ११०	
उपभोक्ता समितिका दर्ता (एउटामा मात्र चिन्ह लगाउने)	छ	छैन	दर्ता प्रक्रियामा रहेको	
उपभोक्ता समितिको बैठक(एउटामा मात्र चिन्ह लगाउने)	नियमित (प्रत्येक महिनामा एक पटक)		✓ आवश्यक परेको वेला मात्र	कहिल्यै नवस्ने
योजनामा कार्यरत मर्मत सम्भार कार्यकर्ता(संख्या लेख्ने)	महिला	पुरुष २	जम्मा २	

मासिक पानी शुल्क(छ /छैन)	✓ संकलन भईराखेको		पनी शुल्क प्रयाप्त छ		सबैले तिरिराखेको अवस्था	
मर्मत सम्भार कोष(एउटामा मात्र चिन्ह लगाउन)	छ	छैन	यदी छ भने हाल कती छ उल्लेख गर्ने:			
उपभोक्ता समितिको व्यवस्थापन क्षमता ,उपभोक्ता समितिको धारणा अनुसार(एउटामा मात्र चिन्ह लगाउने)	राम्रो		✓ सन्तोषजन	नराम्रो		

४ योजनाको भौतिक अवस्था(उपयुक्त विकल्पमा मात्र चिन्ह लगाउने) OHT को हकमा

पाइपलाइनमा चूना जम्ने समस्या	छ	✓ छैन	
पोलिथिन पाईपलाईन खूल्ला देखिएको (मूल्य तथा शाखा पाइपलाइनमा)	खुल्ला नदेखिएका	✓ केही ठाउमा मात्र खूल्ला देखिएका	धैरै ठाउमा खूल्ला देखिएका
पाईपलाईन चूहिएको (मूल्य तथा शाखा पाइपलाईनमा)	✓ नचुहिएको	केही ठाउमा मात्र चूहिएका	धैरै ठाउमा चूहिएका
योजनाको समग्र विद्यमान भौतिक अवस्था	✓ राम्रो	सन्तोषजन	नराम्रो

५ योजनावाट प्राप्त सेवा(उपयुक्त विकल्पमा मात्र चिन्ह लगाउने)

योजनाको सञ्चलन अवस्था	✓ राम्ररी चलेको	आंशिक रूपमा चलेको	बन्द भएका
-----------------------	-----------------	-------------------	-----------

योजना हाल सूधार गर्नुपर्ने अवस्थामा छ (छ /छैन एउटाम मात्र चिन्ह लगाउने)

के योलनाको मुल सम्बन्धमा हाल बिबाद छ ?	छ	✓ छैन
के उपभोक्ता समति WSP सम्बन्धमा तालिम प्राप्त छ ?	छ	✓ छैन
के उपभोक्ता समतिले हाल WSP लागु गरेको छ ?	छ	✓ छैन
के योजना हाल सूधार गर्नुपर्ने आवश्यकता छ ?	✓ छ	छैन
यदी छ भने तल कस्तो खालको हो तल उल्लेख गर्ने: क) पानीको गूणस्तर (शूद्धीकरण प्रणाली थप गर्ने) ख) पानीको गूणस्तर (इन्टेक तथा मूल क्षेत्रमा सूधार गर्ने) ग) पानीको मात्रा वा सेवा अवधि (समयअवधी थप गर्ने) घ) पाइपलाईन लगायत अन्य संरचनाहरू मर्मत गर्ने । ड) सरचनामा पेन्ट लगाउनु पर्ने.....	सूधार गर्नुपर्ने कार्यहरू विस्तृत रूपमा उल्लेख गर्ने । OHT लगायत अन्य संरचनाहरूमा खिया लागन शुरू भएकोले यथासिध्द Paint लगाउनु पर्ने	

६ बिपद जोखिम व्यवस्थापनः

संरचनाहरू जोखिम क्षेत्रमा छन (छन/छैन एउटामा चिन्ह) लगाउने	छ	✓ छैन
मुख्य पाईपलाईन पहिरो जाने स्थानमा	छ	✓ छैन
मुख्य पाईपलाईन बाढी जाने स्थानमा	छ	✓ छैन
शाखा पाईपलाईनको वरीपरी राम्रो निकास	छ	✓ छैन
इन्टेक वरीपरी घेरबार गरिएको	✓ छ	छैन
इन्टेक क्षेत्रमा बाढी जाने सम्भावना	छ	✓ छैन
इन्टेक क्षेत्रमा पहिरो जाने सम्भावना	छ	✓ छैन
RVT वरीपरी घेरबार गरिएको	✓ छ	छैन
RVT क्षेत्रमा पहिरो जाने सम्भावना	✓ छ	छैन

फारम नं.को निर्माणधिन खानेपानी योजनाहरूको विस्तृत विवरण फारम

गाबिसको नाम :

गाबिसको कोड:

१ योजनाको विवरण

क्र.स	योजनाको नाम	योजनाको कोड	योजनाको प्रकार (Gravity/RWH/PSI/Lifting, OHT, tubewell)	वार्ड नं.	लाभान्वित घरधुरी	योजनावाट लाभान्वित टोलहरू

सहयोगी निकाय			
योजना निर्माण शुरू भएको मिति :.....		योजना सम्पन्न हुने मिति :.....	
श्रोतको नाम (फारम नं. ५ (क) हेर्ने)		श्रोतको कोड (फारम नं. ७ हेर्ने)	
योजनाको लागत अनुमान अनुसारको जम्मा रकम रु :			

२. लागत अनुमान अनुसार संरचना विवरण

संरचना विवरण	जम्मा संख्या
इन्टेक	
आई सी.	
आर. भि. टि.	
डि.सी.	

बि.पि.टी.	
धारा	
इन्टेक	

३. टोल अनुसार खानेपानीले सेटेको क्षेत्रः

टोलको नाम	टोलको कोड	जम्मा घरधुरी संख्या
जम्मा टोलको संख्या		जम्मा:

फारम नं. ९: प्रकोप तथा जोखीम न्युनीकरण र जलबायु परिवर्तन अनुकूलन

१. यो फारममा समुदायमा बिद्यमान प्रकोप तथा जोखिम न्युनिकरण र जलबायु परिवर्तन अनुकूल सम्बन्धि सुचनाहरु संकलन गर्ने । यो फारम प्रत्येक वडा स्तर वा प्रत्येक वडाको सहभागिता रहेको गाविस स्तरिय बैठक भर्नुपर्ने छ । बिस्तृत जानकारीका लागि अनुसूचि ९ मा भएको WASH को योजना तर्जुमा सम्बन्धि निर्देशिका हेर्नेहोला ।

२. यो फारम अनुसारको तथ्यांक भर्दा विशेषगरी सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि जोखिम तथा विपद संग सम्बन्धित कुराहरुमा छलफल गर्ने । छलफलको क्रममा सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा आउनसक्ने सम्भावित जोखिमहरु समेत पहिचान गर्ने ।

गाविसको नाम:खूरुहरिया	गाविसको कोड:	वडा नं.५,३,८,७ र ९
-----------------------	--------------	--------------------

१. जोखिम सम्बन्धमा बिगतको सिकाई पहिचान

(बिगतको सिकाई तथा घटनाहरुको इतिहासमा छलफल गने, बिगतका जोखिमहरुले स्वस्थता सम्बन्धि सुविधाहरुमा प्रभाव पारेका पक्षहरूलाई मध्यनजर गर्ने)

वर्ष	जोखीम	स्थानिय समुदाय तथा वातावरणीय सेवाहरुमा जोखिमबाट पारेको असर	स्थानियको दृष्टिकोण तथा बूझाई
२०६२	बाढी	बस्ती सारिएको रखेती योग्य जमिन क्षय	बाध न भएर
२०७०	आगजनी	जीवधन नष्ट	चेतना को कमि,घना बस्ती,फुसको घर

२. जोखीमहरुको प्रकृति विस्तेषण गर्ने, विपद तथा जोखिम न्युनीकरण र जलबायु

अनुकूल सम्बन्धि विकल्पहरु

(जोखीमका प्रकृती तथा सोको अनुकूल सम्बन्धि छलफल गर्ने र संग सम्बन्धित विपद जोखीम न्युनिकरणका लागि VWASH Plan संग सम्बन्धित विकल्पहरु पहिचान)

जोखीम	स्थानिय समुदाय तथा वातावरणीय सेवाहरुमा जोखिमबाट पारेको असर	जोखिमबाट प्रभावित समुदाय तथा उपभोक्ताहरु	जोखीम प्रभावको अवस्था (धेरै उच्च-४, उच्च- ३,मध्यम-२ र न्युन -१)	वाशसंग सम्बन्धित विपद तथा जोखीम न्युनिकरणका विकल्पहरु

फारम नं. १०: गाविस स्तरिय तर्जुमा गरिएका खानेपानी योजनाहरूको सुची

९. गाविस स्तरमा तर्जुमा गरीएका सबै खानेपानी योजनाहरू गाविस स्तरको प्राथमिकता तथा V-WASH-CC निर्णय पुस्तिकाको आधारमा यस फारममा पुनः सुचिकृत गर्ने र उक्त सबै योजनाको विस्तृत विवरण ७ अनुसारको फारममा भन्नपर्ने छ । वडा स्तरवाट प्राथमिकिकरण गरिएका कही योजनाहरू वास्तविक अवस्थाको अधारमा एक आर्को योजनामा समायोजन भई थपघट हुनसक्ने सम्भावना रहेको हुदा उक्त योजनाहरू गाविस स्तरको योजना तर्जुमा गोष्ठी पश्चात मात्र यस फारममा भन्नपर्नेछ ।

गाविसको नाम: खूरुहूरिया

गाविसको कोड:.....

योजनाको प्राथमिकता क्रम	योजनाको नाम	योजनाको कोड	योजनाको प्रकार ट्युवेल/ओभरहेड ट्यांक/अन्य	वडा नं.	लाभान्वित टोलहरूको नाम	जम्मा लाभान्वित घरघुरी
१	मनोहरापूर	१	ट्युवेल	१	१	२५
२	सिसवा	१	ट्युवेल	१	१	५०
३	फरेना	६	ट्युवेल	६	१	३०
४	महादेव	१	ट्युवेल	१	१	८०
५	बघमरवा	२	ट्युवेल	२	१	६०

फारम नं.१०.१: गाविस स्तरीय तर्जुमा गरिएका खानेपानी योजनाहरूको बिस्तृत विवरण फारम
हरेक प्रस्तावित योजनाको लागि एउटा फाराम भर्ने

गाविसको नाम:.....

गाविसको कोड:.....

योजनाको गाविस स्तरीय प्राथमिकता क्रम	योजनाको नाम	योजनाको कोड	योजनाको प्रकार ट्युववेल/ओभरहेड ट्यांक/अन्य	वडा नं.	लाभान्वित टोलहरूको नाम	जम्मा लाभान्वित घरधुरी

नंया	मर्मत	पुनःनिर्माण

श्रोतको नाम (फारम नं. ५ (क) हेर्ने)		श्रोतको कोड (फारम नं. ७ हेर्ने)	
-------------------------------------	--	---------------------------------	--

१. अनुमानित संरचनाहरू विवरण

अनुमानित संरचनाहरू (उप योजनाहरूलाई पनी समावेश गरी)	जम्मा संख्या

२. टोल अनुसार प्रस्तवित खानेपानी योजनाले सेमट्ने क्षेत्र:

टोलको नाम	टोलको कोड	जम्मा घरधुरी संख्या
जम्मा टोलको संख्या		जम्मा:

३. जातियताको आधारमा घरधुरी विवरण:

जातिय विवरण	घरधुरी संख्या
-------------	---------------

दलित	
जनजाती	
धार्मिक अल्पसंख्यक	
तराई पिछडा बर्ग	
अन्य	
जम्मा :	जम्मा धरधुरी:

४. बिपद तथा जोखिम व्यवस्थापनः

प्रस्तावित संरचनाहरु जोखिम क्षेत्रमा छन् (छन्/छैन एउटामा चिन्ह) लगाउने	छ ( )	छैन ( )
बाटिको कारणले खानेपानीको स्रोतहरु प्रदूषित हुने सम्भावना	छ ( )	छैन ( )
खोलाको कटानले स्रोतहरु बगाउने सम्भावना	छ ( )	छैन ( )
मूख्य पाईपलाईन पहिरो जाने स्थानमा	छ ( )	छैन ( )
मूख्य पाईपलाईन बाढी जाने स्थानमा	छ ( )	छैन ( )
इन्टेक क्षेत्रमा बाढी जाने सम्भावना	छ ( )	छैन ( )
इन्टेक क्षेत्रमा पहिरो जाने सम्भावना	छ ( )	छैन ( )
RVT क्षेत्रमा पहिरो जाने सम्भावना	छ ( )	छैन ( )

फारम नं. ११. गाविस स्तरीय अन्य प्रस्तावित योजनाहरु

जिल्ला : कपिलबस्तु	गाविसको नाम : खुरुहरिया	गाविसको कोड :	वडा नं.१ देखि ९
--------------------	-------------------------	---------------	--------------------

तर्जुमा गरिएका अन्य कृयाकलापहरु :

१. सरसफाई	२. विपत तथा प्रकोप, पहिरो र बाढी नियन्त्रण	३. पोखरी तथा कुलो
४. जलाधार क्षेत्र व्यवस्थापन	५. जलबायु परिवर्तन अनुकूलन	६. आकस्मिक सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्ध जनचेतना
७. मर्मत सम्भार योजना	८. प्राविधिक तालिम	९. अन्य

योजनाको नाम :	योनाको कोड :	योजनाको गाविस स्तरीय प्राथमिकता क्रम :
---------------	--------------	--

प्रस्तावित कृयाकलापहरुवाट लाभान्वित क्षेत्र तथा घरधूरी विवरण

योजनाको नाम :	योजनाको कोड	लाभान्वित घरधूरी
सरसफाई	१	
आकस्मिक सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्ध जनचेतना	२	
पोखरी तथा कुलो	३	
मर्मत सम्भार योजना	४	
जलबायु परिवर्तन अनुकूलन	५	
विपत तथा प्रकोप, पहिरो र बाढी नियन्त्रण	६,८,९,८	
जम्मा टोल संख्या : १६		जम्मा घरधूरी संख्या : १५०६

सञ्चालन गरिने कृयाकलापहरु :

१. गा.वि.स.लाई पोष्ट ओ.डि.एफ् गर्ने ।
  २. गा.वि.स.मा पूर्ण सरसफाई अभियान सञ्चालन गर्ने ।
  ३. खानेपानी नपुगेका स्थानमा खानेपानी योजना सञ्चालन गर्ने ।
- गा.बि.स. खुरुहरियाको वडा नं.६ को सामाजिक स्रोत नक्सा